

دار الفنون

الکتاب والاسلام

تاریخی ، اجتماعی ، دینی ، فلسفی

مارت - ۱۹۲۶

شہزادہ باشی — اوقاف مطبعہ بنو

۱۹۲۶

فلسفه قدیمه اسلام عالمه نهشکاده و هانکی طریقله کیردی

اوچونجی عصر هجری ده ، علوم و معارفده نظر و برهان منهجی تعقیب ادعاسنده جولونان (متکلمین) سیستمی قارشوسنده یکی برجریان تبار ایتمه یوزطوتمشدی . بوجریان هجری ایکنجی عصر دن اعتباراً باشلایان ترجمه فعالیتک مولودی ایدی . او زمانه قدر هر متفکر نظریه جی به (حکیم) دینیلدیکی حالده بویکی جریانی تمثیل ایدنلره ؛ سیستملرینک منشأ نه تلمیحاً ، یونانی براسم و یریش یعنی (فلاسفه) دینلمشدی .

برنجی عصر هجری نصف اخیردن اعتباراً الهیات ساحه سنده ظهور ایدن مختلف جریانلرک منالرینه (متکلم) ، طبیعیات و مابعدالطبیعیات ساحه لرنده تمایز ایدنلرده (حکیم) نامی و یریشکن ینه بوساحه لرده اوغراضان بر قسم متفکرلرک (فیلسوف) اسمیله آیریلماسی ، بونلرک آیری مبادی و فرقلی مه تودلره توفیقاً عنعنوی برجریانی تعقیب ایتمش اولمزلندن نشأت اتمشدی . بوجریانی تعقیب ایدنلر متافیزیک سیستملرینده کی شودورت اساسله متکلمیندن آیریلشلردی :

« — عالم ازیدر . » لله خالق کائناتدر « سوزی مجازی بر تعبیردر . الله ، علت اولی اولوق اعتباریله ماده نك صانعیدر . فقط علت اولی نك اثری اولان (ماده) ، تعبیر دیکرله (عالم) زمان ایچنده اولمش و برزمانده باشلامش دکلدر . (الله) ایله (عالم) آره سنده کی نسبت علتله معلول آره سند، کی نسبتک عینیدر . بناء علیه آره لرنده زماناً تقدم و تأخر یوقدر . اللهم معین بر زمانده و بر مقصده کوره اراده سیله عالمی خلق ایتمش اولدینی فرض اولونورسه ، اراده سنی اکمال و مقصدینی تأمیندن اول نقصان اولماسی ایجاب ایدر . بوايسه کالده مطلقته منافیدر . الله ایسه کامل مطلقدر [۱] .

[۱] اسلام فیلسوفلری عالمک قدیم اولدینی حقتنده کی ادعایینی باشلیجه اوچ دلیلله استناد ایتدیرمشلردر . (تهافت الفلاسفه) ده غزالی طرفندن انتقاد ایدیان بو اوچ دلیلدن اک قوتلیسی شودر : « عالم قدیم دکلسه حادث اولوق ایجاب ایدر . حاجبوکه حادثک بلاواسطه قدیمدن صدوری محالدر . چونکه عالمک حدوتی ایکی صورتدن خالی اوله ماز . یعنی بو حدوت یا برمرجح ایله در یا بلامرجحدر . اگر بلامرجح ایسه عالمک حادث اولیه رق امکان صرف اوزره قلاسی ایجاب ایدردی . چونکه برمرجح اولمزلرین ترجیح باظدر . اگر عالمک حدوتی برمرجح ایله اولدیه شو سؤالره

۲. — عالم ابدیدر . چونکه عالم جواهر و اعراضدن (ماده و قوتدن) مرکبدر . حالبوکه جواهرک عدمنی موجب بر سبب معقول یوقدر . عالم موجود اولدقدن صوکره کونک برنده یوق اولسی ؛ اولسه اولسه ؛ اراده قدیمه ایله اوله بیلیر . حالبوکه اراده قدیمه ایله عالمک عدمه کیمه سی محالدر . چونکه الله اولا عالمک عدمنی ارانه ایتیموب وجودنی اراده ایتمشکن صوکره اونک عدمنی اراده ایدرسه کندیشکن بر حالدن دیکر بر حاله تغیر ایتسی لازم کلیر . بو ایشنه ذات باری حقنده محالدر . محالی مستلزم اولان عالمک عدمی ده محالدر .

۳. — اللهمک علم و اراده سی آنجیق کلیاته یعنی کائناتک قوانین عمومیه سنه تعلق ایدر . جزئیاته یعنی هر کونکی حادثه لره تعلق ایتمز . چونکه جزئیاته ، تغیر دیکرله هر آن سرزده ظهور اولان حادثه لره تعلق ایتدیکی فرض اولونورسه علم الهی ده تغیر دیکرله ذات باری ده تغیر اولمق ایجاب ایدر . حالبوکه الله هر درلو تغیردن متعالیدر .

۴. — روح بشر ، هر نوع کالانی قبول ایتک قوه سنندن عبارت و غایه وجودی عقل فعال ایله اتحاددر . روح بو کاله واصل اولنجه سعادت ابدیه یه مظهر اولمش اولور . دیمک که سعادت مطلقه یه آنجیق کمال ، تزکیه نفس ، طهارت روح ایله نائل اولمق ممکندر . شو حالده بعدالموت نفس انسانی یا وصف ایدیله من بر لذت ایچنده ، یا خود تعریف قبول ایتمز بر ألم ایچنده بقای سرمدی ایله باقیدر . انسانلر دنیوی مراتب ولداننده تعداد ایدیله میه جک نسبتده متفاوت اولدق لری کی روحانی آلام و لذات درجاتی اعتبار ایله لایعد بر حالده متفاوتدرلر . نفوس کامله زکیه اربابی لذت سرمدیه یه ، نفوس ناقصه ملوئه اصحابی ده ألم سرمدی یه مظهر اولورلر . ألم منتضی ایسه نفوس کامله ملوئه ایچوندر . بناء علیه امور آخرته دائر پیغمبرک خبر و یردیکی صورتلردن مقصود نعم و آلام آخرتی تمیلدر . چونکه خلقک ذهنی مغنوی و روحی لذات و عقوباتی ادراکدن عاجز

جواب بولمق ایجاب ایتکده در: (۱) اومرجی احداث ایدن کیمدر ؟ (۲) اومرجی نیچون مؤخرأ حادث اولدی ده اولجه حادث اولدی ؟

بوسؤلره مرجی احداث ایدن الله ، مرجی ده اللهمک اراده سی اولدینی یولنده و یرلن جواب بطلانه مؤدی اولمقده در . چونکه بوجواب « جناب حق بو عالمک حادث اولدینی زماندن اول عالمک وجودنی اراده ایتدیکی ایچون عالم اولجه حادث اولدی . مؤخرأ بر اراده حادث اولدی ده عالم ده بو اراده ایله وجوده کلدی » دیمکدر . حالبوکه بوجوابه اللهمک اراده سنک حادث اولدینی قبول ایدیلکده در . فقط اللهمک محل حوادث اولسی باطل اولدیندن اراده تک حدوتی ذات باری ده محالدر . عالمک حدوتی محال اولنجه قدیمی ثابت اولمش دیمکدر . »

اولد قلمدن بونلر لسان شرعه خالق آ کلا یایله جکی شیلرله تمیل اولونمشلردر . یوقسه انسانلر ، قیامت دینان معین بر زمانده تکرار دیر یله جک دکلردر . نه قیامت ، نه حیات نه ده جهنم واردر . بونلر عوام ناسه مرتبه و درجه جهتیه جسمانیدن داها عالی اولان ثواب و عقاب روحانی بی آ کلاته بیلیمک ایچون تمیل طریقله سویلنمش سوزلردر . هر فردک قیامتی آنجق تولدیکی زمان قویار [۱]. بو آدم حیاتنده فضیلت علمیه و فضیلت عملیه بینی جمع ایتمش ایسه قیامت قویقدن یعنی تولد کدن صوکره معنوی ذوق سرمدی به روحانی سعادت مطلقه به مظهر و نائل فلاح اولور . هم فضیلت علمیه دن همده فضیلت عملیه دن محروم ایسه بالعکس الم سرمدی به دوچار اولور . لسان شرعه خبر و یریان (نعم جان) و (عذاب جهنم) ایشته بودر .

فضیلت علمیه سی اولوبده فضیلت عملیه سی اولیان کیمسه نك نفسی علم ایله تکمیل ایتمش اولدیغندن و قاتی متعاقب طویه جنی الم روحی سرمدی اولمز . دنیا ده ایکن مأوف اولدیغی لذات جسمانیه دن محرومیت اونی بر مدت تعذیب ایدرسده نهایت حیاته ایکن عازا ایش اولدیغی فضیلت علمیه ذوقیه مألوف اولغه باشلار و طویدیغی امدن قور تولور . فضیلت عملیه سی اولوبده فضیلت علمیه سی اولیان کیمسه به کتجه بو آدم کرچه روحاً بر الم طویماز . فقط دنیا ده ایکن علم ایله تکمیل ایتشمش اولدیغندن روحی ذوقندن حطی اوله مز .

ایشته فلسفه نامی آلان غروب ، بودورت اساسله عینی زمانده کرک سلفیه به و کرک یونون متکلمین مذهبیرینه قارشی مجادله قاپوسنی آچمشلردی . فقط ایکنجی درجه ده مسئله لرده بعضاً متکلمیندن بر مذهبله ، بعضاً ده دیگر بر مذهبله بیرلشدکاری اولمشدر . حتلا صفات الله مسئله سنده (معتزله) ایله عینی فکری مدافعه ایشلردر .

(اسلام فلسفه سی) قلیشه سیله افاده ایدیلکده اولان فکری جریان حقیقت حالده اسلامی بر فلسفه دکل ، بلکه یونان قدیم فلسفه سنک اسکندریه نقابنه بورومش ، اسلامی تعبیر لره افاده ایدیش بر استطاله سیدر . اصل اسلامی فلسفه بی مختلف کلام مکتبلرنده آرامق ایجاب ایتمکده در . بز بو مقاله ده بالخاصه فلسفه اسلامی تعبیرله افاده ایدیلان جریان فکری بی تعقیب ایتمک ایستدیکمزدن بو جریانک ماهیت و قیمتی حقنده بر فکر ایدینه بیلیمک ایچون اولابو جریانک اسلام عالمانه نه حالده ثانیاً هانگی طریقله کیرمش اولدیغنی آراشدیرمه مز ایجاب ایتمکده در :

[۱] « من مات فقد قامت قیامت » حدیثه تلمیح در .

اسلامر فلسفی تبعاته آتیلدقبری زمان؛ اووقته قدر برچوق صفحات کچیرمش اولانته یونان واسکندریه فلسفه سی متافیزیک الی اساسلی مسائلنه بر شکل مخصوصه ویره بیلیمشدی.. بوشکلی آکلاویه بیلیمک ایچون فلسفه قدیمه تاریخنه سریع برنظر عطفی ایجاب ایتمکده در اسلام متفکر لرینک فلسفه ساحه سنده نه یا بمش اولدقبری تعیین ایده بیلیمک ایچون فلسفه قدیمه تک متافیزیک بومعین مسئله لرینه ویردیکی صوک شکلرک تئیتی بر امز ضروریدر. چونکه بوشکلر معلوم اولدقجه اسلامی اساسلرله یونانی فلسفه تک ناصیل تألیف ایدلمش اولدیغی احاطه ایتمک ممکن اوله من. او حالده فلسفه قدیمه ده مبدأ حرکت نه ایدی؟ بوفلسفه اسلامه کچدیکی زمان ناصیل برشکله منتهی اولمشدی؟ اولاً بوجهرتلی آراشدرلم: قبل المیلاد ۶۳۶ تاریخنده (Thalès) ایله باشلایه رق میلادی ۵۲۹ تاریخنه قدر یعنی اون ایکی عصر دوام ایدن یونان حرکت فکریه سنده مبدأ، فیزیکی بعض تلقیات. ایلك دفعه موقع مناقشه یه قونولان موضوع ده عالمک منشأ وطرز تکونی مسئله سی اولمشدی. فقط بو فلسفه تک استناد ایتدیکی اساس او قدر صاعلام دکلدی. چونکه بو اساسلر، قسماً یا کلش معلومات ایله غیر واضح و نقصان مشاهده لرک نایمچندن نشأت ایتمشدی. فی الحقیقه یونان فلسفه سی کائناتی کوچولمش، اک بویوک قیمتی انسانه ویرمش، طبیعتک. منظره مرئییه سی حقیقت ظن ایدره ک ارضی مستوی بر سطح، سمای ده بو سطح اوزرینه قاپاتمش بر قبه کبی تاقی ایتمشدی. بناء علیه ایلك فیلسوفلر اهمیتسز بر وسعتده تصور ایتدکاری ارضی منحصرأ انسانک خصوصی مالکانه سی کبی کوربیور، بیلدیزلری، اجرام سیاره یی ده علی العاده علام جویه ویا نارسا وینک تظاهراتی کبی تصور ایدیورلردی. یونان فلسفه سنک بدایتده کی استبصاراتی پک عمومی و پک سطحی اولدیغندن کائناته اسالاس اوله رق طوبراق. صو، هوا و آتشدن عبارت دورت عنصر قبول ایدیوردی. بو دورت عنصر عالمده اک چوق منتشر کورولن دورت صورت جوهریه اولدیغندن بو تلقی او زمانلر پک طبیعی و واقعه مطابق ظن ایدیلمشدی.

یونان فلسفه سی ایشته او قدر نقصان اولان بو ابتدائی معلوماته تکون کائنات حقتدم بر نظریه قورمغه قالمشمشدر. نظریه یی تأسیس ایچون ده بو دورت عنصر دن برینه دیگر اوجه قارشی بر تفوق ویرمش و اونی منشأ کوسترمشدر.

فیلسوفلردن برینه کوره عنصر ابتدائی (صو)، بر دیگرینه کوره (هوا)، بر اوچونچیسینه نظراً (آتش) ایدی. ظواهره کوره بو دورت عنصرک امتزاج لرینه کوره

منشأ کائناتی ایضاح ایتمک بک قولای کورولمشدی. چونکه صو ایچریسنه آتیلان صاصالک درحال قمرینه ایندیکی، صویک [یغمورک] هوا کتله سی آره سندن نزول ایندیکی، آتیشک اک بارز خاصه سی ده یوکسلمک اولدیغی اک ابتدائی مشاهده ایله اوکریه نیلمشدی. شو حالده عالم مرتبک صورت تشکلی قولایجه ایضاح ایده بیلمک ایچون آشاعیدن یوقاری به یوقاریدن آشاعی به اولان حرکات حقیقه کی غیر واضح معلوماتی بو اساسسز حادثه لره تطبیق ایتمکدن باشقه یابه جق برشی یوقدی. بونک ایچوندرکه یونان فلسفه سی اک آشاعی به ارضی، اونک اوزرینه صوی، صویک اوزرینه هوایی واک یوقاری به ده منطقه ناریه بی قویق صورتیه تکیون کائناتی ایضاح ایلمشدی.

بو فلسفه به کوره اجسام خفیفه نک حرکت صعودیه سی، اجسام ثقیله نک حرکت نزولیه سی تامیله فیزیکی حادثه لر ایدی. بناء علیه حدودسز دکزلر، مائی هوا طبقه سی، سجاده پریلدايان لایعه بیلدیزلر اوصاف ذاتیه لری ایجابی اوله رق کندیلرینه مخصوص اولان محللری اشغال ایدیورلردی. دیمک که بوتون بونظام وحادثات تامیله ومنحصراً فیزیکیه ایضاح ایدیورلردی.

یونان فلسفه سی، خاقی تطمین ایچون برچوقده معبود ابداع ایلمشدی. انسان شکلنده تصور ایدیان بو معبودلر بیلدیزلی قبه نک ماوراسنده (اولیمپ Olympe) ده اقامت ایدیورلردی.

ایلمک فلسفه حادثات کونیه بی فیزیکیه ایضاح ایتمکله برابر افعال انسانیه بی بو صورتله تعلیل ایده مه مش، بونلری متفکر وجوال بر مبداء اسناد ایتمک اضطرارنده قالمشدی. هر شیئی استکناه ایدن وروح دینان بومبداء نه در؟ ایشته یونان فلسفه سنک وضع ایندیکی ایکنجی مسئله ده بو اولمشدی. بومسئله نک حلی ایچونده عالمک تکونی مسئله سنده اولدیغی کی ظاهری استبصارات سیستمی تعقیب ایدیلی. ظاهری مشاهدانه نظراً تنفس ایتمک یاشامق دیمکدر. بناء علیه نفس، حیاتدر. چونکه انسان تنفس ایتمکدن کسیدیکه آندمه نولمکده، صوک نفسی متعاقبده جاندره حسسز برهیکل جامد حالی المقده در. بوظاهری مشاهده دنده حیاتبخش اولان پرنسیب هواده در. هوا، همروحک نشأت ایندیکی منبع عمومی همده بوتون روحلرک ما بی اولان مرجع عمومیدره نتیجه سی چیقار یلشدر. ایشته هوایی ذی حیات بوتون موجوداته مبداء عدایدن فلسفه بو صورتله درکه مادی برشکلده اولقله برابر؛ آله واحد فکرینه اصل اولمشدر. فقط بو فکر ایلمک دفعه یونانیلرک ملی بولیته تیزی ایله چا یشمق مجوریتنده قالمشدی.

بو آله واحد کیمدر؟ یونان فلسفه سنک حافی تجری ایندیکی اوچونجی مسئله ده بو

بولمشدر . بوتونک منتهی اولدینی نتایج ، یونان فلسفه سنک منشاندن اعتباراً
نخاسته بزمه متایل اولدیغنی کوستر مکده در .

یونان فلسفه سی ایچون بوتون بوتفحصلرده نقطه حرکت حواسک انطباعاتی ، حواسک
ویردیکی معلومات اوزرینه مؤسس مادی تصورات بسیطه دن عبارتدی . نتیجه ده طبیعتیه
آتیق بومعلوماتک درجه سی قدر واضح اوله بیلمشدی .

فقط ینه بعض مشاهدات ، حواسک ویردیکی معلوماتک حتی حقنده شبهه او یاندر مقدمه
کیچ قلاماشدی : بر بارداق صو ایچنه بر قطره لیمون داملا تیلورسه کوز بوداملای صو
ایچنده تمیز ایده مز . فقط شبهه یوقدرکه بولیمون داملا سی صویک ایچنده در . کذا اوزاق
بر اورمانک آغا جلرندن برینک یا پراغنه بر دامله یا غمور دوشسه بز بوسقو طدن متولد
سیسی طویه مایزه فقط بر صاغانا غک حاصل ایتدیکی کورولتوی پک کوزل ایشیدیرز .
یو کورولتو اکر صاغانا غی تشکیل ایدن قطره لک حاصل ایتدکاری سسلرک مجموعی
دکسه نه در ؟ دیمک که حواسمز بز معلومات ویرمکده پک ناقصدر و بزی آلدانه بیلمکده در .
یونان فلسفه سنک حافی آرادینی دوردیچی بویوک موضوع یعنی هر نه صورتله اولورسه
اولسون بر مصداق حقیقته مالکیمی بز مسئله سی ده بصورتله دو غمشدر .

روح بشر نه زمان بوبله بر (مصداق Critérium) بولونه میه حتی شبهه سنه دوشرسه
او وقت یأس عقلی دینیلن حالته سور وکنمش اولور . بو عالم ، وهمدن ، مخیله نک ابداع
ایتدیکی خیالاندن باشقه برشی دکلیدر ؟ سوآلی ذهنی متصل عیقلار طورر . ذهن بر کره
بوشبهیه صاپلانیرسه ، معلومات بشریه نک اک متین اساسلرینی تشکیل ایدن بوتون مادی
و محسوس شیلرک بردنبره ییقیلد قلرینی کورمک پک طبیعیدر .

یونان فلسفه سی ده تاریخ انکشافنده بر عصر کچیرمه دن اول بوصفجهیه کیرمشدر .
زماننده کی آدم لک (فیثاغورث) ه ارض اوزرینه اینمش بر معبودکی باقیش اولملری سببسر
دکلدی . سوفسطائیلرک ترهائیله شاشیران بو آدم لره ، فیثاغورثی الهی بر مرشد تلیق
ایتمکده پک حقلی ایدیلر . اوفیثاغورثی که کندیلرینه او کره تیلن شیلری درین درین
دوشونمینی ، حواسک انطباعاته اعتماد اتمه میکی تعلم ایدیوردی . چونکه فیثاغورث اولنره
عقلی استدلال طریقی آچمشدی .

فیثاغورث دییوردی که کوزوقولاق بزی آلدانه بیلیر . فقط مادی طبیعتدن تمامیه خارج
بولان شیلرده ، بالخاصه عدد لک مناسباننده ، اشکال هندسیه نک اوصافنده حقیقت مطلقه

تصادف ایده بیلیرز: «ایکی کره ایکی دورت ایدر»، «بیر مثلاًک ایکی ضایح مجموعی اوجونجیسه دن اعظمدر». «کی حکملرده اصلا وهم بولونه من». «بیر مثلاًک ایکی ضایح مجموعی دیمک بزم بر منطقه و هیات ایچنده یاشامقده اولما منمکندوز. فقط، هینچ اولمسه بومنظمه نیک بر عالم حقایق ایله محاط اولدیغنه اولسون قانع اوله بیلیرز». «نه آلمکتبک مساعیسی سایه سنده فلسفه نظریه تمنا تله مادی اولان بورنشینلردن قور تولمه باشلادی. عنصر ابتدائی به عائد مناظره لر یاواش یاواش سوندی. موقعی زمان، مکان، حرکت، فکر، وجود والله کی، موضوعلر حقیقه یکی تجزیاته برافعه مجبور نقالدی. بو تجزیاتک نتیجه سی ده حواسک شایان اعتماد اولمادیغنی تصدیقه منجر اولدی. یکی تجزیات، یالکنز (آتوم) لرله (حیز) ک موجود اولدیغنی نتیجه سی چیقما بیوردی. اساساً آتوملر فلسفه ایله اشغاله باشلادقلری تاریخندن اعتباراً شبه و تردد ایله دریندن درینه ممشحون بولونیورلردی. بوشبه چوق کچمدهن فلسفه نیک بالجه شعباتی استیلا ایلدی. ایشته شبه لرله مالی اولان بو هوا ایچنده (سوفسطائیلر Sophistes) دوغوش بونکله فلسفه نظریه نهایت بولمشدر.

سوفسطائیلر او وقت معلوم اولان علومک کافه سی مقایسه ایدرک نتیجه ده نه وجدان، نه خیر، نه شر، نه فلسفه، نه دین، نه قانون نه ده مصداق حقیقت اولمادیغنی حکمی ویرمشلردر.

فقط انسان، کندیسنه رهبر اوله حق پرنسیب سز یاشامایه جغندن اگر طبیعت حقیقه کی نظریاتی استناد ایده بیله چکی برشی تأمین ایده منسه بالضروره بونی باشقه جهت ده آرار. فلسفه نیک بر مصداق حقیقت کوسترمک خصوصنده افلاسی کورونجه بالضروره درونی بر عقیده التجا ایدر. یونانستاننده احوال بویه اولمش، (سقراط)، بدیهی و اثباتدن مستغنی باللهک وجودی اعترافله اورته به آیله نشدر: بوضورتله ده یونانستاننده فلسفه نیک اوجونجی صفحه انکشافی باشلامشدر. بودوره ایمان و اعتقاد صغحه سیدر. سقراطله باشلامش افلاطونله انکشاف اتمش، وریبیون طرفدن قانادیلشدر.

(آنتیستهن Antisthènes) و (دیورهن Diogène)، حیاتی ریاضتری و جمعیه هجوملریله اعتقاد ایمان دوره سنک افراطکار ایکی مثلی اولمشلردی. (ئپیکور Epicure) ایسه، ایمانک منفعت شخصیه دن باشقه بزم رهبری اولمادیغنی زمان؛ نه اولایله چکی کوسترمشدی.

آرسطو ایله یونانستانده دردنجی بردور باشلامش اولدی . آرسطویه کوره ، استناد ایدیله جک اساس عقدر . فقط عقیده تجربه بی تعقیب ایتلدر . (زه نون (zénon) ادعای عینی صورتده دوشونمشدی . شو قدرکه (زه نون) تجربهدن باشقه (مسلمات عامه les sens communs) یهده بر قیمت ویریوردی . زه نون ، حواسک انطباعاتک صفوت ووضوحی بزم ایچون کافی برره اوله جغنی اعلان ایتک صورتیه حقیقک بر مصداقی بولوندیغنی قبول و بوتون شهرلری بویله جه حل ایتک ایسته مشدی .

آرسطو وزه نونک اساس آنخاز ایتدکاری برنسیلر ، نظریات حتی ایمان دورلنده کئی برنسیلردن بالکنیه فرقلی ایدی . بونکله برابر آرسطو دورندهده فلسفه یونانیه خلقت عالم ، ماده نك ظهوری ، شرک ماهیت و وجودی ، روحک ابدیتی کبی ادوار اولیدهده بر چوق مناقشائی انتاج ایدن مسائل ایله اوغراشمشدی . شایان حیرت درکه آرسطو ایله تکرار باشلایان بوفعالیت ، سوفسطائیلرک هر شیده درین برشبه کوردکاری ، انسانلرک حقیقک مصداقیه مالک اولابیله جکلری ادعاسنی کلیاً انکار ایتدکاری زماندن سوکرا اولمشدی .

کورولورکه یونانستانده کی حرکات فکریه شو صفحهلری کچیره مشدی : (۱) هر شیته بلاتدقیق اینانیلان قبل تاریخی دور اساطیری . (۲) تجربه به اصلا اهمیت ویرمه یز . تحریات نظریه دوره سی . (۳) ایمان دوره سی . (۴) عقل دوره سی . (۵) دوره انحطاط هر شیته اینانیلان دوره ، جغرافیا ساحه سننده کی کشفیات ایله قایامشدی . اینکنجی دورهده سوفسطائیلرک انتقادی هجوملریه قایاندی . اوچونجی دوره ، ریبون (Sceptiques) ک شبهلری قارشوسنده ییتلیدی . واصل اولدینی نتایج عظیمه ایله دیگر دورلره نفوق ایدن دردنجی دوره بی ایسه غیر محسوس بر صورتده بشنجی دور تعقیب ایتش اولدی . بردور انحطاط اولان بشنجی دوره کلنجه ، بوکاده رومالیلرک قدرت وسطوقی خاچه چکدی .

یونان قدیمک حرکات فکریه جه کچیردیکی بو صفهلر ، تاملیه بر شخصک ، طفولیت صباوت ، شبابت ، کال و شیخوخت کبی مدت حیاتنده کچیرمکده اولدینی صفحاتک عینی دره اسلاملری یونان قدیم آثارینی ترجمه و تبیه باشلادقلری زمان ، میتولوژی دورینه عائد اسطوره لر سیستنا اولوق اوزره ، دیگر درت دورک محصولی اولان مؤلفاتی کوزندن کچیره شلردی . فقط : بونلردن اک زیاده اهمیت ویردکاری سقراط و افلاطون ایله آرسطو وه نونک تمیل ایتدکاری افکار اولمشدی . بونک سببی اسلاملرک یونان قدیم فلسفه سفه

بالخاصه بو فیلسوفلرله اوغراشان اسکندریه طریقله آلمش اولمایدیر . چونکه بطلمیوس صورت (Ptolémée Soter) ایله اوغلی (بطلمیوس فیلادلف P.Philadelphie) طرفدن تأسیس اولونان اسکندریه موزه نومی ، بالخاصه بو فیلسوفلرک مسلیکرینه مشهور اولمشدی ، کرچه (بطلمیوس نوه رژه ، P.Evergète) برآراق آتهدن (صوفوقل Sophocle) ، (اورپید Euripide) و (ئشیل Eschyle) ک اثرلری ده جلب ایتدیره رک موزه نومده که ، کتبخانه یه برلشدرمشدی . فقط دیگر فیلسوفلرک آثاری کی بونلرده اسکندریه عالمی اوزرنده آرسطو وزه نونک کتابلری قدر حاکم بر تأثیر ایقاع ایدمه مشدی .

اسکندریه موزه نومک باشنده بولونان و اثرلری عربجه ترجمه اولونان (ذیمقراطیس Démétrius de Falère) ، (آراتوستن Aratosthènes) و ردوسلی (آپولونیوس Appollonius) کی عالمدرده بالخاصه بو فیلسوفلرک مسلیکرینه دائر یازمشلردی . آرسطو ایله (اسکندر) (بطلمیوس) آره سنده کی مناسبات دوستانه یه مبنی اسکندریه مکتبک فلسفه تملی آرسطو مسلکی اولمشدی . بو مسلک ، عینی صورتده ، عالم اسلامده باشلایان حرکات فکریه نکه ده تملی اولمشدر . آرسطونک (مشائیه péripatéticienne) دینیان مسلکنک اساسی ، (برهانانی) و (استقراء) طریقله جزئیاندن کلیاته ، کلیاتدن ده عمومیا ته اعتلادن عبارتدی . استقراء و استدلال ، یقینی قوتی ساحه تدقیقه کیرن حادثه لرک عددندن ، حجتی مجهوللرک کشفندن آیر . بناء علیه نه قدر جوق جزئیات تدقیق و تتبع اولونورسه اوقدر جوق قوت و وثوق احراز ایدره بونک ایچوندر که بومه تود ، مزعج و متممادی بر فعالیت مستلزمدر . چونکه اولاً تجربه و استبصار ایله واقعه لره کسب معرفت ایتک ، بونلری آکلادقدن سوکرده تأملات عمیق ایله آره لرنده کی مناسباتی تعیین ایلک اقتضا ایدر . دیمک که آرسطو مسلکی قوه تخیله نک دکل قوه عقلیه نک فعالیتنه مستند ایدی .

کرچه بومتین مه تودی تعقیب ایدن آرسطونک ده بر جوق خطالری اولمشدی . فقط بو خطالر قبول ایتدیکی طریق موصلدن دکل ، بلکه تجربه و استبصار اولونان واقعه لرک عدم کفایه سندن نشأت ایتمشدی .

ارسطونک بومه تودله استحصال ایتدیکی نتایجدن بعضیلری پک مهمدر . آرسطوی تعقیب ایدن فلاسفه اسلامیه ده بونتیجی لایق اولدینی درجه ده بر اهمیتله تعمیق ایتشلردر . آرسطو حیاتک طبیعت ده بر طرز عمومی ده منتشر اولدینی ، مختلف اشکالده کورولن عضویتلرک یاشادقلری محیطک تحت تأثیرنده تشکل ایتدکلری آکلامش و بناء علیه محیطنک تبدیلیه اشکالک ده

تبدل ایتدیکنیک فرقه وارمشدی . آکلامشدی که حیات عضویه غیر منقطع بر سلسله در
 یو سلسله ایاک بسیط نباتدن باشلایه رق انسانی قدر ارتقا ایتمکده ؛ مختلف سه ریله غیر
 محسوس بر تحول ایله بر برلینه پیوسته اوتقده در .

اسکندریه مکتبی فی ساختهده آرسطونک مسلکفی قبول ایتدیکی کبی اخلاقی ساختهده
 (رواقیون les Stoiciens) ک رئیس (زه نون Zenon) ک مسلکفی التزام ایلشندی .
 یوسبیدندر که دیگر مکبلره نسبتله رواقیون مسلکی حکمای اسلامیه طرفندن ده پک
 ایرکندن تعمیق ایدیلشدر . زه نونک اساس حکمتی انسانلره حیاته توفیق حرکت ایتدیجه
 بر اصول کوستره رک اونلری بویولدن فضیله کورتورمکدی . مسلکفی بالذات کندیسى : « خیر
 نه اولدیغی بیاسه ک مطلقا اوکامل ایدرز » سوزیله اجمال ایدیوردی . بونک ایچوندی که
 « تعلیم و تربیه بوتون کالاتک منبعی » نظریله باقیوردویور که : « علمک ایلك معلوملری
 آلدیه ایتک ایچون حسن سلیممه ، بومعلوماتی امتزاج ایتدیرمک ایچون ده عقلمه مراجعت
 ایتلی بز . بوتون احتراصلر ، باجله مقدوح هوسلر ، معلوماتک نقصاندن ایلری کایر .
 طبیعت جسمانیه مزک تشککنده بز بر دخلمز یوقدر . بونی یاپان حکم قدردر . فقط بزده
 احتراصات وهوساتمه حاکم اولغی ؛ حر ، ذکی ، فضیلتی یاشمقی وهر خصوصده مقتضای
 عقله توفیق حرکت ایتکی او کر نمکه مجبورز . حیاتمه تمامیله معنوی اولمالی و بزده ذوق
 و کدره قارشی لاقیدقالمالی بز . جمعیت ایچنده بر اسپردکل بر عضو اولدیغیمزی اونوتامالی بز .
 دائما خاطرده طوبتالیدر که طبیعت اعمالنده عمومیته میل و فردلری کندی غایبسه فدا ایدر .
 دیمک که بز ایچون قضاوقدره انقیاددن ، فضیلتک عناصر لازمه سی اولان معرفت ، اعتدال
 وعدالتی او کر نمکه چالشمقندن باشقه باشقه یابه جق بر شی یوقدر . بیلیورز که اطرافزده
 هرشی تبدل ایتمکده ، و تولوم حیاتی ، حیات تولومی تعقیب ایتمکده در : شو حالده هر
 شینک تولمکده اولدیغی بر عالمده تولمک ایسته مه مک بدلاق دکیدر ؟ »

« برنهرک صوبی دائما تجدد ایتدیکی حالده ، شکل و نظره سنی ناصیل محافظه ایدرسه
 طبیعتده طبق بونلر کبی متصل آقار . کائنات ؛ هیئت مجموعه سیله نظر اعتباره آلیرسه ؛
 غیر متحولدر . فقط حیز آتوملر وقوت دن باشقه هیچ بر شی سرفندی دکیدر . صور
 طبیعت اساس اعتباریله موقت و متبدلدر .

اونوتامالی بز که انسانلرک قسم کلیسی غیر مکمل بر تربیه آلمشدر . بناء علیه زمانمکز عقائد
 دینه سنی صارصمقندن اجتناب ایتلی بز . بز مایچون جهانده بر قدرت غالبه وار اولدیغی

بیلیمک کافیدر . غیر جزئی برمبدأ وارد . فقط مشخص بر الله یوقدر . بوقدرت عالی بی
 بر شخص صورتند تمیل ایتد کدن صوکر ا فضلہ اوله رق اوکا بر طاقم صفتلر ، انسانی
 احتیاسلر واحتراسلر اسناد ایتک بدلالقدن باشقه بر شی دکدر . شو حالده اولیم
 هاتفلری حقنده کی عقیده بر افسانه در . تضادف دینان شیده مجهول برسبک اثریدر .
 تضادفکده بر قانونی وارد . طبیعت ، مقاومت قابل اولیان بر طاقم قانونره تابعدر .
 بوقانونلر کائناتی مجبوری الحریکه معظم بر اوتومات حاله قویار . دنیای املایدن قوه
 حیاتییه بسیط آدملر معبود نامنی ویرر لر . هرشینک معروض قالدینی تحولات ، بر تقدیر
 ازلی مقتضاسی کبی اولور . دنیه بیلیرکه دنیا ترقیاند ، آنجق بر طرز معینده تکامل ایدن
 بر تخمه بکزر .

روح بشر ، شعلهٔ حیاتدن ، موجوداتک مبدأ عمومیسیندن بر شراره در . حرارت
 کبی بر وجوددن دیکرینه انتقال و نهایت مبدأ عمومی به رجوع ایدر و اوندی مستغرق
 اولور . دیمک که عاقبت محووتباه دکل بلکه وصول واتحاددر . یورغون انسان اویقوی
 ایستدیکی کبی بو عالمدن بیات قالان فیلسوفده استراحت موتی نمی ایدر . معافییه ،
 پوشیلر حقنده کی فکر لریمز غیر قطعی و شبه لزلله مالامالدر . چونکه روح بشر ، کندی
 ماهیت مخصوصه سی حقنده اصلا یقین حاصل ایده منز . حادثات و شئونانی نتبع ایله اکتفا
 ایتلی بز . هیچ بر وقت اونوتامالی در که انسان ، حقیقت مطلقه یه ایشیه میه جکدر . ماده نیک
 اسرارینه نفوذ ایده بیلیمک ایچون واقع اولان مساعی بشریه نیک نتیجه سی ، هر شی
 بیلیمیه جکمز ، حقیقته واصل اولسه ق بیلیمه اوندی یقین حاصل ایده میه جکمز بیلیمک دن
 عبارت قاله جقدر .

شوحالده بزه دوشن ، ممکن اوله بیلن علمی استحصال ایچون تبعاعنه دالمق ، فضیلت ،
 محبت ، عشق حقیقت ، حسن ایمان اکنساننه چالیشمق ، موجودیتیزک شرائطه متوکلا نه
 قانالمق و عقلک برنسبیلرینه موافق بر حیات کچیرمکدر .

اسکندریه مکتبی ، ترجیحاً آرسطو وزه نون فلسفه لرخی تعقیب ایتکله برابر مسالک
 سائره یه قارشیده کلیاً بیکانه قاله مشدی . حتی بر مدت صوکره ، افلاطون مسلکی آرسطو
 مسلکنک مقامنه بیلیمه قائم اولمشدی . اسلام عالمده کی فلسفهٔ تصوفی نیک آنا ایزلری افلاطون
 فلسفه سنه قدر حقیقتقدردر .

افلاطونک مسلکی ، مشابیه نیک عکسی ایدی . افلاطون مبدأ حرکتی کلیاتدن آلیوره

کالی دن جزئی به اینوردی . حالبوکه اولجه سو ویلیدی کمز کبی آرسطو بالعکس استدلال واستقرار یقیله جزئی اتدن کایانه چییوردی . دیمک که افلاطون متخیله به ، آرسطو ایسه عقله استناد ایدیوردی . افلاطون بر فکر اساسی وعمومی بی تالی فکر لره تحلیل ایدیور، آرسطو ایسه بر چوق افکار جزئی بی طوبلایه رق اونلردن بر فکر عمومی وکالی چیقاریوردی .

افلاطونک مه تودی ، دها جاذب ، دها بارلاق ایدی . فقط بوشدی . آرسطو بالعکس ، دها بطی یوریوردی . فقط ، مه تودی دها متین ایدی . مشایه مسلکی واقع لک تدقیق وتبئی ایچون مدید بر سعیه ، تجربه واستبصارانده متعب بر دوغر ولغه ، قوتلی استدلالره احتیاج کوستریوردی . حالبوکه متخیله بی ایشاتمک انسانه محاکات عقلیه به کیریشمکدن دها خوش کلیر . بونک ایچوندر که اسکندر به مکتبی ، انحطاط دوره سنده ارسطونک خادنانک اوزون اوزادی به تدقیق وتبئی کبی جدأ یوریچی مسلکی براقه رق تصور و تخیل کبی عطالت آمیز بر مسلکی ترجیح ایلدی . بو صورتلده (نه پلاتونیزم) دوغمش اولدی . (پلو تین Plotin) و (آمونیوس ساققاس Ammonius saccas) کبی نه پلاتونیزم ممللری ، تصوف ونظری فلسفه ایچنده بوغولمشلردی . قدیم موزه نومک خشین و آغیر مهندسلری رینه آراتق بونلر قائم اولمشلردی .

یونان فلسفه سنک مختلف صفحه لر کچیره کچیره دور انحطاطه دوشدیکی زمانه قدر ، دور دور مختلف شکللرده حل اییدیکی وجود وصفات باری ، عالمک منشأ ومعادی ، روح ومصداق حقیقت کبی درت مهم . ومعظم مسئله حقیقده اون ایکی عصرلق مدید بر مدت ظرفنده واصل اولدینی نتایج شو صورتله اجمال اولونه بیلیر .

۱ . — وجود وصفات باری . بومسئله ده یونان فلسفه سنک واصل اولدینی نتیجه قطعیه ، یونان ملتک خرافه پرستلکنه قارشی آچیدن آچینه اعلان مخصوصه بی کوزه آله رق هر نوع (تصورات للبشریه les conceptions anthropocentriques) بی رد ایتمک اولمشدی . واصل اولدینی بو نتیجه بی شو فقره ایله اجمال ایتمک ممکندر : « قادر مطلق ، کامل مطلق وازلی اولان موجود آنجق واحد . اوله بیلیر . چونکه اوکا مخصوص صفاتک مادی ، غیر مادی باشقه بر موجودده بولونه بیلمه سی غیر ممکندره . یونان فیلسوفلری بو اساسدن بالذات کائناتک اله اولدینی ، جامد ویا ذی حیات هر شیئک حد داننده اونک اجزاسی ، اونکه حیاتدار ، اونکه متحرک واونکه قائم بولوندیغنی استنتاج ایدیورلردی .

دیمک که یونان فلسفه سی واصل اولدینی غایه به کوره، کاشانه، الله نظر به باقیوردی. فقط الهی، متخيله محدودمزنک ابداعاتندن اولان زمان و مکان ایله مقید کورمیوردی. یونان روحک بو صوک شکل فعالیت پانتیزمدن باشقه برشی دکلدی. بوشکل، پک چوق زمان اول (هندو - آوروبائی indo-européenne) عالمه سننک بوبوک برادری اولان هندیلرک واصل اولدقلری بر نتیجه ایدی. فی الحقیقه هندیلرک بو خصوصده کی عقیده لری شو ایدی: «طبیعت دن مستقل بر الله یوقدر. بویه بر الهیک موجودتی، نه عنقه ثابت اولمش، نه حواس ایله سزیش، نه ده استدالات غقلیه ایله اثبات اولومشدر.»

فقط، انسان هیچ بر وقت بوک بر نتیجه ایله اقتاع نفس ایده مزیدی. چونکه بو نتیجه ده، انسانک ایستدیکی شخصیت ماهیتی پک چوق نقصان ایدی. نامتناهی، ازلی، عمومی، غیر محسوس، منفعل و صفاتمز بر الله، اوکا کافی کله میوردی. انسان کندی روحک اوصافی نظر اعتباره آلدینی زمان، سزیدیکی الله هیچ ده بویه دکلدی. بونک ایچوندر که یونان روحی فلسفه بشریه نک بوسوک غایه سی اولان یانتیزمی بر اقس، شهره تکاملنده بر رجعت قهقریه یا بهرق عقلی، احتساسات غیر زیه نک تابعی پامش، کنديسیله متحد بولونمایان بو غیر شخصی الهدن واز کچرک شخصی و خالق کاشات بر الله قبول ایشدر.

۲. — عالمک منشأ و معادی. — یوقاریکی بحث دقله تعمیق اولونورسه یونان فلسفه سنک بوایکنجی مسئله ده واصل اوله بیله چکی نتیجه قولایجه آ کلاشیه بیلیر. فی الحقیقه کوریبورز که یونان فلسفه سی منشأ عالم مسئله سنده شو نتیجه به واصل اولمشدر. هر شیک منشأی الله در. عالم مرئی الهیک ظهور و تجلیسندن باشقه برشی دکلدی. عالم، الهیک تأثیر به الهدن تولد ایشدر. (رواقیون Stoiciens) بونی، نباتک، تخم ده کی جرثومه حیاتدن دوغماسنه یکنزه تیورلردی دیمک که یونان فلسفه سنه نظراً، عالم، الهیک بر ظهوریدر. قبل الملاد اسکندریه و روما فیلسوفلری ده منشأ عالی بویه دوشونبورلردی. کورویبور که فلسفه یونانیه ایله فلسفه، شرقیه، کربک موقع مناقشه به وضع ایستکلری مسائل ده و کربک بومسئله لربک حلنده؟ اساس اعتباریه؟ متحد بولونیورلردی.

ظهور مسلکی — که کاشاتک من الازل الله ده کامن اولدینی و مرئی اوله بیلمک ایچون ساحه بروزه چیقدیغی و تکرار الهیه راجع واونده مستغرق اوله جنی اساسنه مستدر — وودائی ته تولوزینک اک متبارز خطوطندن برنی تشکیل ایدر. هند فیلسوفلری کی یونان

فلسوفلری دہ یومئسلکی انکشاف اینتدیرمشلر ، ہر ایک مملکت ادبایی ایسہ بوکا جذب برشکل ویرمشلردر . شرق فلسفہ سنک ظہورمسلسکی حقتدہ واصل اولدینی نتایجی (مانو manou) مجموعہ سی ، شوسنظرلزله اجمال ایتمکدہ در : « بوکائنات ، آنجق ، الہی عقل اولدہ یعنی اعیان نابتدہ (la première idee divin) موجود ایدی . هنوز انکشاف ایتمش و نظامانہ محاط کی ایدی ، غیر محسوس ، ناقابل تعیین وادراک ایدی . صانکہ براویقویہ طالمشیدی . بذاتہ موجود و غیر مرئی اولان فقط عالمی مرئی قبیلان بو یکانہ قدرت ، طبیعتک بش عنصری و دیگر پرنسپلری یاردیمیلہ بوتون سطوتیلہ نورینی صاحبیدی . او ظلماتی طاغیترق ظہور ایدی . او وقتدرکہ بوتون شمشہ سیلہ مشخص اولہرق کوروندی . اونی آنجق روح سزہ بیلور . ذاتی اعضادن آزاددر . مرئی هیچ برجژی یوقدر . بوتون موجوداتک روحی در و هیچ بر موجوداونی احاطہ وادراک ایدہ من . بوتون موجوداتی الہی جوہر ذاتیسندن یاراتمق ایستہ دیکندن اول عقل ایلہ برابر صولری یازاندی . بوصولرہ (نارانا nārā) دینیلدی . چونکہ (نارانا) دن یعنی روح اللہ دن دوغمشلردی . صولراونک ایلمک (آیانا ayanā) سی یعنی درونندہ حرکت ابتدیی ایلمک وسط اولدینی ایچون اوی (ناراینا narayna) یعنی (صولر اوزرنده بوزن) اسمعی طاشیر . »

« یوقازی بہ سجایی ، آشاعی بہ ارضی ، ایکیسنک آرسہدہ رقیق اثری ، منطقہ ضیایی وضولرک دائمی خزینہ سفی برنشدیردی . بوتون مخلوقاتی تکوین ایدی . زمانہ ، زمانکہ تقسیمتہ ، بیلدیزلرہ ، سیارہ لرہ وجود ویردی . افعالی برلرنلک آیرمق ایچون خیر ایلہ شر آراسندہ بفرق تام تأسیس ایدی . او ، ناقابل ادراک اولان قدرتی بویلہجہ اظهار وکائناتی تکوین ایتدکن صوکرہ یکی باشند روحدہ مص اولوندی . واونک ایچونہ دورہ فعالیتہ ، دورہ سکون خلف اولدی . »

ہندیلرک کتب مقدسہ لرندن شاعر لرینک آثارینہ کچرسہک بونلردہدہ عالمک ظہور ، تجلی ورجوعنہ دائر عینی تلقی کی کوربیورز : « موجود نامتناهی ، صاف وشفاف بلور کیدر . شفافیت وصفاتی بوزولمہ سزین ، کیرلیمکسزین بوتون رنگاری آلیر واونلری نشر ایدر . دیگر برہندلی شاعر شو طرزہدہ ترم ایدیور : (او ، مجاورندہ کی ضیایی مص ایدرک ظلمتدہ ، کندیسندن تشعشع ایدن بو عینی ضیادن پاریلدایان الماس کی در . »

ہند فیلسوفلری فکرلرینی خلقہ قبول اینتدیرمک ایچوندہ شو یولہدہ برتمیل ایراد ایدیورلردی : « اوروجکک آغنی ناضیل اوردیکنی کوردک . بو آغک شکل ہندہ سیسنده کی

تکاملی ونه ایچون یاییلمش ایسه اوکا نه قدر اویغون اولدیغنی ده مشاهده ایتدک. شبهه سزمه بو آغک صباح کونشی قارشوسنده ، علام سما کی ناصیل بازیلدا دیغنی ده کورمشسک دره . کوچوچوک عمله نك سینه سندن حیرت بخش خیطی ناصیل چیقاردیغنی و بونکله ایستدیکی کبی آغی ناصیل اوردیکنی ده کوردک . (براها) ده بویه ناپدی . و بویه جه حالی مصر ایده جکدر .

یونان فیلسوفلری ده ، هند فیلسوفلری کی ؛ (وجود Pêtre) آنجق ذهن ده موجوددر . بناء علیه ، وجود وتفکر برشیدر ، دیه جک قدر ایلری کیدیورلردی . بو تاقی به کوره ، کائنات الهی روحده بر صورت ، بر (امرکن) اولیوردی . الهی روح ، طبیعی کندیغنی تشکیل ایدن عالمک تسلسل و تحولندن متأثر بولونیوردی .

ظهور نظریه سی هندده ظاهرده بر شکل قطعی آلمشدی . بونک ایچوندرکه بعضی فیلسوفلر ، (براها) نك تمامنک دکل آنجق برربعنک عالم بروزه کچمش اولدیغنی اثبات ایتمه نك امکانی قبول ایده جک درجه ده ایلری کیتمش ، متعاقب دوری برسلسله بروزوکون عد ایتشلردی . بونلر ، اشیای خارجی نك ظواهر مرئیه سنه آلدانیلمامانی ، ماده نك فضای املا ایدن قوتک بر مجموعی اوله بیلمه سی احتمالی بولوندیغنی سویلیورلردی .

(دهموقریت Démocrite) ده ، نه قدر کوچوک اولورسه اولسون ، بسیط برآتومک بوتون بر عالم تشکیل ایده بیله جکنی ادعا ایتک صورتیله بو نتیجه به چیقمشدی .

کورولیورکه ظهور مذهبی (La doctrine d'émanation) شوایکی طرز ایضاحه منجر اولمقدردر : (۱) کائنات ، جوهر الهی دن برجزه در . (۲) کائنات ، الهیدن صدور ایدن جوهری بر شی ، للهک بر تجلیسیدر . کائنات حقیقه کی بو ایکی طرز تاقی دن برنجیدی روح ایچون سهولته قابل ضبط و تحسس در . فقط ایکنجیدی پک یوکسکدر . طبیعتک عرض ایتدیکی معظم و محتشم اشکال وجودک نامتناهی تحولاتی دوشونیلنجه ، بو قدر یوکسکه اعتلا هر کس ایچون بر آزمشکل کورولمکده در . بونک ایچون عالم مرئی ، ظل الهی دن باشقه بر شی دکدر دیمکله اکتفا ایدیلکده در .

کائناتک ظهور وانکشافه ونهایت الهده امتصاصه دأر اولان بو مذهب شویله بر مثال ایله ایضاح ایدیه بیلیر : اکثریا صاف وساکن هوای نسیمی ایچنده صو بخاری تکائف ایتکله باشلادیغنی مشاهده ایدهرز . بو اوله ، احتمالکله ال قدر کنیش بویوماق تشکیل ایدر وبالا آخره بویوک بر بولوت حانی آیر . بویغینک عرض ایتدیکی منظره خارجه .

هوای نسیمی نك احواله تابعدر : بولوت بعضاً پارلاق بر بیاضلق عرض ایدر . بعضاًده قورقونج بر ظلمتده کورونور . بعضاًده اطرافنده مذهب بر صاچاق مشاهده اولونور . بو بولوتک سینهنسندن بعضاً شیمشک فیدشقییر ، رعدلر طوبولور . بعضی دفعه لرده بو قورقونج حادثه لری اظهار ایتمکسزین ، ناصل تکون ایتش ایسه اولهجه سکون ایچنده طاغیلور کیدر .

مع مافیله تشککنه شاهد اولدیغمز بو بولوتک ، تمامیله براق قالان هواده کوزدن غائب اولدیغنی نه قدر دفعه لر کورمشزدر . بو بولوت ، صاف و براق هواده دوغمش ، عینی صورتله صاف وسا کن اولان هواده غائب اولشدر .

داها ایلری کیدم : بو بولوت آنجق میقروسمتوبله کوریله بیله جک قدر کوچوک میریاد لرحه حبه جککردن تشکل ایتشدر بو حبه جککردن هر بری ، هوای نسیمی ده ، دیگر لردن مستقل اوله رق بولونور . هر حبه نك ؛ نه قدر کوچوک اولورسه اولسون ؛ بر شخصیت مخصوصه سی واردر . مجموع بیغین ، شکل ورنک اعتباریله تحول ایدم بیلیر . داخلاده بک مختلف ، شدید وتمادی حرکاته همنه اوله بیلیر . مع مافیله ، صورت دائمده عینی منظرده عرض ویا ساکنانه وساکنانه تحول ایدر . اوزرینه دوشن ضیا ایچنده دائماً پاریلدار وارضه سایه انداز اولور .

ایشته بو بولوت ، قدمانک تلقیسنه کوره کائناتک تمثالی در . بزه ، مرئی نك غیر مرئی دن ناصل صدور وینه اوکا ناصل رجوع ایدم بیله جکنی ، کوزله سجیله میله جک قدر کوچوک بر حبه جکک ؛ بوتون بر عالمی مصور اوله بیله جکنی کوسترمکده در .

بز بو بولوتک بنفسه تشکل وزوالنده اسکیلرک تلقیسنه کوره بوموقت کائناتک بر تمثالی کوره بیلیرز . طبق بولوت کبی بوموقت کائناتده ، کندیسنی ، مماثل باشقه عالمک تعاقب ایتسی ایچون ، بی پایان فاصله لرله بروز وکون صفحه لری کچیرمکده در .

۳ . — روحک ماهیتی . ایلك ایونیا فیلسوفلری روحک هوادن ، آتشدن ویا مادی دیگر بر پرنسپدن تشکل ایتش اولدیغنی قبول ایتشلردی . یونان فلسفه سی بو مبدأ دن باشلا یه رق تدریجاً روحک ابدیتی تصویرینه قدر یوکسلمشدر . حتی روحک یالکز اله ایله بر علاقه سی بولوندیغنی دکل ، الهیدن بر جزء اولدیغنی قبول ایتک صورتیله بو تصویره بر نوع قطعیت ویرمشدر . ذات اجلاک ماهیت و صفاتی حقنده کی افکار ، روحک ماهیتی حقنده کی استنتاج اوزرینه دوغرودن ووضویه اجرای تأثیر ایتشدر .

یونان فلسفه سی، انکشافک الک یوکسک دوره سنده ، روحی بالذات الوهیتک بر جزئی کبی تلقی ایدیوردی . بو تاقی (پانته نزم) ک نتیجه ضرور به سی ایدی . بر ازلیت ماضیه ، بر ابدیت مستقبله قبول ایدیوردی . حتی روحلرک عددینک کائنانده ثابت قلوب قالمدیغی بیله صورمغه باشلامشدی .

یونان فلسفه سنک روح حقیقه کی استنتاجی ایله هند فلسفه سنک تلقیمی آرده سنده بر ممانت نامه بولونیوردی . هند فلسفه سنک روح حقیقه کی تلقیمی شو ایدی : « بن ، متعالی بر ایهانک متشغع بر ظهوری یم . هیچ بر زمان اولدی که اوزمانده نه بن ، نه سن ، نه ده ملتک الک بویوکاری موجود اولامش اولام . بن هیچ بر زمان هیچ اولیه جم . او حالده بز همز ا »

هندیلیر روحه بو عالمده بر تماشا کر ، بر بیانچی کبی باقدقلری جهته اونی فعلدن زیاده تماشا و مراقبه ایله مشغول عد ومنشاده روحی الوهیتک بلا واسطه بر ظهوری تاقی ایدیورلردی . دیمک که روحی ذات اجلک بر تکلیفی ویا بر استحاله سی کبی دکل بلکه بالذات اوندن بر جزء عد ایدیورلردی . (وه دا) لرده کی شوافاده بو قناعی ویریور : « روحک ذات اجل ایله مناسبانی ، بر عبدک افندیسی ایله اولان مناسبانی کبی دکل بلکه جزئک کل ایله اولان مناسبانی کیدر . »

روح ، شعله دن فیشقیرمش بر شراره کبی در . بر جسمدن دیکرینه انتقال ایدر . بعضاً سلسله موجوداتک علیاننده بضاده سفلا سنده بولونور . بعضاً بر جسمی اشغال ایدر . بعضاً احواله کوره دیکر بر جسمی اشغال ایدر . کوربیوزکه صواقطردسی بضاً بولوتلرده بعضاً نهر دد بضاً حیوان ویا نبات اوزرنده بولونیور و سرسریانه مجراسنی تعقیب ایدیور . فقط ، ایرکیچ چیقمش اولدیغی بحر محیطه دونیور . بونک کبی روحده انتقالانی نه قدر متحول ونه قدر چوقی اولورسه اولسون نهایت صادر اولدیغی الوهیه رجوع ایدر .

هندیلیر کبی یونانیلرکده نظر دقتلرنی عالمده کورولن حادثات مغفله به عطف اتمش اولدقلری آکلاشیلور . هندیلیر صورت عمومیه ده ، طبیعت مرتبه دیدیکمز شیدک علی العاده بر وهم اولدیغی قبول ایدیورلردی . بودیست فیلسوفلر عالمه (واهمه imagination) نک بر مخلوقی نظریله باقیورلردی .

معنایه بوفیلسوفلردن بعضیلری ، عالی دهاها زیاده جرهری برشی ؛ روحی ده اشیانک حنکس اولدیغی بر آینه کبی تاقی ایدیورلردی . بوکا کوره روح تمامیه منفعل وهیچ

اولزسه آنجق قسماً فعالدر. هر حالده نه اولورسه اولسون، روحک مقدرات نهائیه سی ذات اجلده امتصاسندن سوکرا برسکون تام حافی المقدر.

فلاسفه قدیمه نك بو اوچنجی مسئله حقیقده کی فکرلری شومثال ایله داها ائی توضیح اولونه بیلیر: دکنک یوزنده تموج ایدن برصوقبارجغنی، دوشونه لم. بوقبارجق شکلی سببیه اطرافنده بولونان هر ماده نی، قبه سمانده کی بولوتلر کبی، ساحلده کی متحرک ویا ساکن اشیایی ده؛ عکس ایتدیریر. حتی کندیسندن دوغدیغی واورته سنده تموج ایتدیگی دکنی بیله کوستریر. قبارجق، کندیسندن منعکس اولان بر چوق موادک صورتلرنی، حقیقته اولدقلری وجهله، ضیالری وکولکه لرله؛ بعیدیت وقریبتلریله، آنات خصوصیه لرله برابر حاصل ایدر. واولره علاوه کندی رنگ مخصوصیه ده ویرر.

قدمانک نظر به سنه کورد؛ بوقبارجق روحک تام وواضح صورت محسوسه سی در. قبارجق نامتناهی ونا محدود بردکردن چیقمشدر. هیچ برخصوصجه کندیسی تولیدن منبع دن فرقلی دکلدرد. صودن نشأت ایتشدروینه صواوله جقدر. تجلی ایتدیردیگی بو اوصافی منحصر آه؛ وهیچ اولزسه حادثه نك شکل ظاهر یسنه نظراً؛ شکل خصوصیه سینه وایچنده بولوندیغی احوال وکیفیاته مدیونند. بو احوال وکیفیات تحول ایتدیگیه قبارجق بعضاً بوراده، بعضاً اوراده تموج ایدر. بعضاً ده تصادف ایتدیگی باشقه برحبابه قاریشیر؛ آریر. بعضی دفعه ده صویک کوپوکلرندن برکره داها چیقار. بوندن باشقه قبارجق بعضاً داها بویوک، بعضاً ده داها کوچوک اوله رق ظهور ایدر. بعضی زمانلرده یکی برشکل آلیر. بعضی زمانده اولورکه اطرافنده کیلر ایچنده غائب اولور.

فقط، قبارجق بوسیراننده معروض قالدیغی تسلسل نه اولورسه اولسون، اونی ناقابل اجتناب بر عاقبت بکله مکده در. یعنی نهایت اونی بحر محیط بص ایده جکدر، اوده بحر محیطه ده مستغرق اوله جقدر. بوصول عاقبت انساننده قبارجقده نه غائب اولدی؛ نه محسوس ایدیلدی؛ هیچ شبهه یوقدرکه غائب اولان قبارجقک جوهر اصلیه سی دکلدرد. چونکه قبارجق اولمادن اول، صو ایدی. قبارجق حانده قالدیغی مدتیجه ده صو ایدی. تکرار قبارجق حافی المغه مهیا صو اوله رق قاله جقدر.

مشابهت بوقدرله قالمیور. شکلی محافظه ایتدیگی مدتیجه قبارجقک عمومی افعوله لرینی نظراعتباره آلدیغمز تقدیرده بومشابهت ده یسه دوام ایتمکده در: قبارجق مجاورنده کی بوتون موادک، اشکال حقیقیه وجسامت نسبیله لرنده صور محسورلرنی کوستریور. قارشوسنده بولونان

حواد مختلفه نك صور محسوسه لرینی متوالیاً عكس ایتدیرمك صورتیه بر نسبت حیزه وبر نسبت زمانه ده دلالت ایدیور. بوندن باشقه، بو صورته حاصل ایتدیکی صور محسوسه لره اکندی رنگ مخصوصیه ویریور. بوتون بو خصوصلرده قبارجق، روحك تمثالی بر تشکیلدر. فی الحقیقه، زمان وحیز نسبتلری، روحك بنفسه کندیسندن نشأت ایدن مفاهیم مجردی علاوه ایتدیکی نسب خارجیه سفی تشکیل ایدر لر. فقط قبارجق پاناینجیه بوتون بوتون بولسبتلر بر آنده بیتلر. آرتق نه صور خارجیه نك انه کاسی، نه حرکت، نه ده کورولمکنده اولان خاصیت ذاتیه موجود دکلدر. بر معنایه کوره جهك آرتق بوقدر، بر معنایه کوره دهینه موجود اولوب بی یابان بحر محیطه رجوع ایتمشدر. فقط بو عظیم کتله ایچنده جهك آرتق غیر محسوس واهمیتسزدر. بحر محیط ایچنده جهك هم ناپایدار، هم ده سرمدیدر. ناپایداردر. چونکه خارجیه اولان بالجه نسبتلری، ذاتی رولی منقطع اولمشدر. سرمدیدر، هم ده پلاتونیزمك آکلادیفی معناده هم ازلاً، هم ابداً سرمدیدر. چونکه مبدای اولمان بر ماضی به مستددر. اصلاً نهایتی اولیه جق بر آتی ده ده موجود اولمقده دوام ایده چکدر.

۴. — حقیقتك بر مصداقی وارمیدر؟ حقیقتك بر مصداق مطلق وارسه، بالضروره بوتون دیگر شیلر کی کسب ثبوت ایتك ایجاب ایدر. فلسفه حواسه نه قدر آز اعتماد اینه بیله چکمز یك ایرکندن کشفه موافق اولمشدی. فی الحقیقه حواس بر جوق احوالده بزه قناعت ویره چکمری یزده بالعکس بزده بر اعتمادسزاق او یاندر مقده در لر.

بر اوجی یاتیق اودون پاچاسنی قولمك اطرافنده سرعتله دوندوره جك اولورسه ق آتشین بر دائره مشاهده ایدرز. علام سهای حقیقی بر قوس کی کورمکنده بز. بزى آلداتان بو طواهر، یالکز اوجی یانمش اودون کی حقیقی و محسوس بر اساسی اولان شیلردن عبارت دکلدر. تمایله خیل او هام ایله ده آلدانوب طور مقده بز. عینی زمانده بزى آلداتان حواسمزدن یالکز بری ده دکلدر. هبسی آلداتمقده در. کوزمك، مشاهده ایتدیکمز مواد حقیقیه آراسنده بر طاقمده صورخیله کوردیکی نادرمدیر؟ قولاغمز، کسیدش بر کورولتوی ایشتمکنده دوام ایتدیکی آزمی واقعدر؟ کسیدیکی بیلدیکمز بر موسیقی آهنکی دوام ایدیورمش کی صماخرده تمسادی ایتدیکی زمانلر بولوندیغنی انکار اینه بیلیرمی بز؟ بعضاً حال صحتده وبالخاصه خستهلق زمانلرنده ذائقه، شامه ولامسه کی دیگر حواسمزدده بزى آلداندقلری معلوم دکلیدر؟

شوحالده بوقدر آزشایان اعتماد بر منبعه مستند اولان معلوماتك وثوقه ناصل اعتماد بولونه بیلیر؟

فقط کوردیکمز آتشین دائره نك ، علام نك ، دويدوغمز سسلرك حقیقی وجودلری اولدینی حقیقه بزده برقاعت تولید ایدن شی نه در . . . عقل دکلی ؟ او حلاله عقله نه دن امنیت و اعتماد اولونماسون !

فیشاغورث بویله دوشونمش، خطایی کشف و حقیقی اثبات واسطه سنک بالذات کندی مزده اولدینی خاطر لاتمی صورتیله شاشیرمش اولان معاصر لرینه بویوک بر خدمت ایتشدی . فقط عقل، دائماً حقیقی بویله بیلیرمی ؟ رؤیا حاده لری ، اعضای حسیه نك متین استنادندن محروم قالدینی زمان نفس ناطقه عملیه لرینک نه قدر مهم ، نه درجه مشوش اوله جفی اثبات ایتیمورمی ؟ بونک ایچوندرکه اسکندریه لی (فیلون) ، د نفس ناطقه کوز کبیرده : بالجمله موادی کورر، فقط کندی کندی کورر مز و بناء علیه کندی حقیقه بر فکر ویره مز ، دیمشدر . کورولورکه یونان فلسفه سنک بو خصوصده واصل اولدینی نتیجه حقیقی بولم خصوصده نه یالکز عقله نه ده یالکز حسه استناد ایدیه میه چکی مرکزنده در . بونلر مشترکاً فعالیتیه کیریشدکلری زمان بر لرخی اصلاح ایدرک اولدقجه یوکسک درجه ده بر یقینه وصول امکانی حاصل اوله ییله جکدر . فقط یونان و حق هند فیلسوف لرینک ده آکلامش اولدقلمی وجهله بو حلاله بیله (یقین مطلق) ، اصلا واصل اولونمه حقددر . بو مؤلم نتیجه درکه اسکی فیلسوفلره آچی آچی شکایتلر قوبارتدیرمش ، اونلری بر نوع یأس عقلیه قایدیره رق لاقیدییه ، بدینلرکه ، الحاده سور وکله مشدر [۱] .

[۱] فلاسفه قدیمه نك واصل اولدقلمی نتیجه دن یعنی نه حواسک نه ده عقل حقیقه وصول ایچون تام وقطعی بر مصداق اوله میه جتلرندن نومیدییه دوشمک عیبا دوهرومیدر ؟ بز حقیقه ایصال ایدیه بیله جک باشقه برشهرام یوقیدر ؟ نظر عزی تحذید ایدن شخصیتدن صریله رق بزله عرق بشر آرمسندگی مناسباتی آراشدیررسق حقیقه واصل اولم ایچون بر احتمال بولاماری بز ؟ عیبا آراء عامه ایچنده عرق بشرک ادوار متعاقبه سندن هر برنده اتقان و قوتیجه آرته آرته نهایت حد اعظمیه واصل و بوتون بشرینک متحد قبولنه مظهر اولمش بر مصداق یوقیدر ؟ فلسفی سویله بیله جک اولوررسق حقیقته مطلق بر مصداقنه مالک اولدیفیزی اعتراف ایتمک مجبورز . فقط آراء عامه آرمسندگی کیتدیجه تکامل ایدرک بز حقیقه ایصال ایدیه بیله جک بر مبدأ بولونماسی امکانسزلغنی ده قبول ایتمک ایچون قوتلی بر سبب یوقدر .

حیاتمه عائد مهم بر مسئله حقیقه قرار ویرمک ایجاب ایتدی بز زمان یالکز کندی فکری عیله اکتفا ایتمه یرک اهتاد ایتدی کمز ذاتک ده رأینه مراجعت ایتدی کمز نار دکدر . بوذاتک رأیی کندی رأیجه توافق ایدرسه بلا تردد قرارسزی و برمنی بز ؟ شو حلاله آراء عامه نك بزله برابر اولدینی بر خصوصده حقیقه واصل اولدیفیزه ایچون قناعت نامه حاصل ایتمه لم ؟ بر رأیک واقعه مطابقتی احتمال او رأیه اشتراک ایدنلرک عددی نسبتنده قوتلندیکنه کوره بوتون

اسلام فیلسوفلرینک ظهوری زماننده فلسفه قدیمه بشریتی اشغال ایدن دورت مهم مسئله حقیقه ایشته بو نتیجه لره واصل اولمشدی . بناءً علیه ، بو زمانده فلسفه قدیمه بربرلریله اویغون اولیان مسالیکردن مرکب بریغین کی دکل بانکه غنغه دوام ایدن جانلی وتک برعلم ماهیتنده تاقی اولونیوردی . ترجمه دوره سنی تعقیباً اسلاملر آره سنده باش کوسترن حرکت فلسفیده بوغنه تحت تأثیرنده دوغمش ، بوغنه یه کوزه انکشاف ایلشدی . (فارابی) کی متبحر برقیلسوف بیله افلاطون و آرسطو فلسفه لری آره سنده مهم بر فرق بولامش ، بونلرک متباین کی کورون فیکرلری آره سنده حقیق بر تباین اولدیغنی اثبات ایچون اثرلریازمق لزومنی دویمشدر .

بو تلمی نك سینی آرسطو زمانندن متعارف تعبیرله اسلام فلسفه سنك تأسسی دورینه قدر کیکن مدید زمان طرفنده کی تدریسات فلسفه تاریخیله ، بو فلسفه نك اسلام محیطنه کیردیکی طریقه ده بوله بیلیرز . یوقاریکی صحیفه لرده فلسفه قدیمه نك واصل اولدیغنی شکل اجمال ایدیلشدی . شمدی ده بوشکلک اسلام عالمه هانکی طریقه کیرمش اولدیغنی آراشدریم :

فتوحات اسلامیهدن اول قدیم علوم و فلسفه نك آسیاده انتشارنده اک مهم رولی ایفلا ایدنلر آرا میلر اولمشدر . بونلر شرقده کی فکری هکک مونیالی عرقداشلی اولان عربلره قایدردقلمی زمان تمامیه قدیم یونان علم و فلسفه سنك حاکمیتی آلتنه کیرمش ، سربانی لهجه سف علم لسانی حالنه کتیرمه کک موفق اولمشردی .

فی الحقیقه میلادک ایکنجی عصری اواسطندن اعتباراً یونان فلسفه سی خرسیتیانلق آلهیاتی واسطه سیله سربانیلر آراسته صوقولمغه باشلامشدی . (پکیتو Pechito) دینیان الواحک

نجی بشرک قبول عامه سنده حقیقنک برمصداقنی بولمش اولمازی بز؟ بومصداقک اتقانی ده علوم وتشورک انتشاریله برابر آرتوب کیتزمی ؟ شوخالده بوکون ازمنه قدیمه فیلسوفلری کی بشرینک استقبالی اوقدر مظلم کورمه کک سبب بوقدر . بانمکس انسانلرک برکون شهرام حقیقی بوله جقلمی امید ایتدیرمه کک امارملر وارد . فیزیک ومیخانیکک ترقیاتی سایه سنده وقوعه کان کشفیاب عظیمه فلسفه نك استقبالی ایچونده برقال خیردر . چونکه بوکشفیاتی تعقیب ایدن حیربخش ترقیات سایه سنده بریوزنده کی انسانلر آره سنده مناسبات آرتقمده ، تبیر دیکرله سطح ارضدن بعدیت مسافه قالمقده در . انسانلر آره سنده مناسبات وتماس آرتدجقه بالضروره فکری تصادملرده توالی ایدمه کک ، مختلف آراء وافکار یکدیگرلریله قارشولاشهرق بربرلری تبیل ایدمه کک وبوسورته حقیقت باش کورتمه بکدره کچه بومصداق ده فلسفی مناسنه کوره مطاقی وقطعی اولقدن پک اوزاقدر . فقط انسانک واصل اوله یله جکی اک یوکسک کرسی - اکر وارسه - آنجق بواوله بیلیر .

عبرانیجه دن سریانیجه به ترجمه لری بوزمانلره مصادفدر . ینه بوتاریخچلرده الیوم (اورفه) حینیلان (ندهس Edesse) ده مارسینوئیتلرک ، اولاتن طرفدارلرینک بر جوق پرورلی یولونیوردی . آز برمدت صوکرده (بارده سان Bardesane) بوشهرده سریانی ادبیاتی اساسلاندرمش ؛ صوکر زمانلرده بلیره ن شهرلره رعمآ ؛ آنجق عرفانیه دینیلان (غنوستیسیم) ه بوپت ایدیله بیان برمذهب تأسیس ایلشدی .

میلادی اوچنچی عصر اوائلنده (اورفه) یسقوسیه (انطاکیه) یسقوسی آره سنده باشلایان صمیمی مناسبت سریانی و یونانی کلیسالیخی بر لرینه یاقلاشدرمش ، آرامیلکله یونانیلک آراسنده رسمی بر رابطه تأسیس ایلشدر .

مه زوپوتامیانک غربته تصادف ایدن (اورفه) شهری اولدقجه اوزون بر مدت آرامی حرثنک مرکزی اولمش ، بوراده مشهور بردارالعلوم تشکل ایلشدی . کرک مه زوپوتامیانک مختلف منطقه لرندن ، کرک (موبد Mages) لرک تضیقانه اوغرایان ایران ایالتلرندن بر جوق کنجلر اورفه مکتبته طویلانیورلردی . بوه مؤسسده اوزمانلر ته تولوزینک بر شعبه سی کی تاقی ایدیان یونان فلسفه سی تدقیق ایدیور ، بو موضوعه عائد کتابلر سریانی به ترجمه اولونیوردی . اولجه (فارس لر مکتبی) دینیلان بو مؤسسه بالآخره نسطوریلر طرفندن استیلا ایلشدی .

کرک کتب مقدسه یی یونانیجه دن ترجمه اتمک مجبورتی و کرک شرقی روما ایمپراطورلغیله اولان سیاسی مناسبت نسطوریلری یونان لسانی اساسلی صورتده اوکرتمک مجبور ایدیوردی . آره صره انعقاد ایدن (قونسل) لرده یونانجه اوکرتمک آری سائن اولیوردی . چونکه (قونسل) لرده مذاکره اشتراک بر موضوعی مدافعه ایده بیلمک ایچون یونانجه یی ایجه بیلمک ایجاب ایدیوردی .

بر طرفدن بو کی سبیلر سائقه سیله یونانجه اوکرتمن نسطوریلر ، دیگر طرفدن ده مذهب لرینک مدافعه یی ایچون یونان فلسفه سی اوکرتمک مجبور بولونیورلردی . مذهب لرینک مدافعه یی و تأییدی اعتباریله عملی محاکمه واستبدال منهایتی تعقیب اتمکده اولدقلرندن فلسفه اوکرتمک کندیبری ایچون بر ضرورت تشکیل ایدیوردی .

اسکندریه باطریق مشهور (سن سیریل) ک غلبه سی نتیجه سی اوله نرق تعصب کابوسنک شرقی روما اولکهنی قابلا دینی تاریخدن اعتبار آ یونان واسکندریه فلسفه سی آنجق مه زوپوتامیاده امین برملجا انکشاف بوله بیلمشدی . اوزمانلرده مه زوپوتامیاده نسطوریلره عائد اللی قدر

علم مؤسسسه سی بولونیوردی. باشده (نهدس) یعنی اورفه دارالعلومی اولمق اوزره بوتون یومؤسسسه لرده علوم و فلسفه یونانی و سریانی اسانلیله تدریس اولونیوردی .

میلادی اوچونجی عصر اواسطنده (ساسانیلر) تختی اشغال ایدن (شاپور بن اردشیر) ک خوزستان یاننده انشا ایتدیکی (جندی شاپور) شهری ده داها اوزمانلرده شرقدیه بر مرکز علوم اولمش ، (شاپور) ک شرقی رومالیلردن آلدینی اسیرلر - که اکثریسی ارباب عرفاندن صر کیدی - بو شهرده علم و فلسفه نشرینه باشلامش لردی .

میلادی آلتینجی عصرده و (کسری نوشروان) دورنده [م ۵۳۱ - م ۵۷۸] استانبول ایمپراطوری برنجی (ژوستینین) طرفندن قاپا بر تعصب ساقه سیله تصدیق ایدیلان ارباب علم و فلسفه ایران کسرالغنه التجا ایتدکن صوکره جندی شاپور بوتون معناسیله بر مرکز عرفان اولمشدی .

نهدس دارالعلومنک باشنده بولونانلر میلادی بئینجی عصردن اعتباراً (آرسطو) مؤلفانجی سریانیجه به نقل ایتدیکی باشلامش لردی. ایلاک مترجملر آره سننده (ایباس Ibas)، (گوماس Gomas) و (پروبوس Probus) اسملری فلسفه نازینخنده بر دور مخصوص تمثیل ایدرلر. ایباس ، میلادی ۳۵۰ تاریخندن ۴۵۷ تاریخنه قدر (نهدس) دارالعلومنک ریاستنده بولنه رق نستوری مذهبی بوحوالی ده نشره چالیشمش ، مشهور (تهئودور Theodor) ک آرسطو فلسفه سنه یازدیغی شرحی سریانیجه ترجمه ایلشدر .

(ایباس) شا کردلرینک شعورلی مساعیلری سایه سننده ده ستریانیلر (دیودور Diodor) ک اثرلرینک ترجمه لرینی اوقوبه بیلمش لردی. (پروبوس) ه کلنجه ، بوذات ده آرسطونک مشهور (اورغانون) عنوانلی کتابنک (هرمه نیا) و دیگر قسملرینی سریانی لساننه نقل ایلشدی .

فقط ، (ایباس) ک وفاتندن صوکره یعنی میلادی ۴۸۹ تاوینخنده ایمپراطور (زنون Zénon) جاهل پاپاسلرک تشویقیله (نهدس) دارالعلومنی تخریب ایتدیردیکی زمان ، نستورپوس مذهبه تابع استادلرله تیلدرده نی اولونمش لردی . منفیلر او تاریخلرده شرقی روما ایمپراطورلغنه رقیب اولان ایران کسرالغنه التجا ایدره ک (زیب) و (جندی شاپور) ده یکیدن بر مکتب آچمش لردی .

نهدس ، بو فاجعه دن صوکره علمی بر مرکز اولمق موقعنی غائب ایتمش ، یونان و اسکندریه فلسفه سی بزمدمت ایچون مناسترلرده یاشامق اضطرارنده قالشدی . فقط ،

چوق کچمه دن قره تمصب بورالرده نیچه آتمق ایسته مش ، انطاکیه باطریق (فیلوکسن) ،
ایمراطوری ایران حمایه سننده کی نستوری مکتب و مناسترلرینی تخریب ایتمهک دعوت .
ایلمشدی [۱] .

(ایاس) دن بر عصر صوکره رأس العینلی (سرجیس) بوفعالیتی جانلاندیرمش ،
یونانجه دن سریانیجه یه طی وفدنی برچوق کتابلر ترجمه ایتمشدر [۲] . بو کتابلردن بر قسنی
منطقه عائد بولونیوردی .

یدنجی عصر میلادی ابتدالرنده ، (اورفه) نک یرینه قائم اولان (تفسرین) ،
دارالفنون فیلسفه قدیمه یی تدریس ایتمهک باشلامشدی . یسقیوس (سه وهر سبوخ : Sévère ;
Seholt) بو مؤسسده ا کمال تحصیل ایتمش ، میلادی ۶۴۰ تاریخنه دوشرو آرسطونک
(آنالوطیقا الاولی Les premiers analytiques) سی ایله (هر مه نیاه Herménia) سی .
ترجمه ایلمشدی [۳] .

(سه وهر سبوخ) ک شاگردلری ده استادلرینک اثرینی تعقیب ایتمش ، ایچلرندن
سریانی آنسیقلو پدیدستلرینک اک بویوکی اولان (یعقوب الرهاوی Jacques d'Édèse)
ایله (اطناسیوس بلد Athanas de Balad) تاریخ علمده بویوک برنام بر ایشلردی [۴] .
بونلردن صوکره ده (کوفه) یسقیوسی (اطناسیوس جورجیوس) آرسطونک (اورغانون)
عنوانلی اثرینی سریانیجه یه نقل ایتمشدر . سریانیلر ، بو صورتله بش عصر قدر یونان علوم

[۱] نه لوژی متخصصی اولارق طاتیلان (فیلوکسن) حینی زمانده فلسفه ایله ده متوصل
بولونیوردی . شرق استقولاستیکنک ایلك ایزلرینی بو ذاتک آثارنده آریان مورخلر واردور .
سریانیلردن مناظره علمنده شهرت بولان اک مشهور عالمده میلادی آلتنجی عصر اوائلنده پاشایان
(بیت ارقم) یسقیوسی (سیمه تون Siméon) در . بو ذات تاریخده ایران سوفستی اقبیله یاد
ایدیلکده در .

[۲] طب و ادبیاتده متبحر بز راهب اولان (سرجیس رأس العینی) تاریخ علمده مهم بز
شخصیتدر . فقط ویریلن معلوماته نظرأ سجه سنک علمی نسبتنده یوکسک اولدیقی آکلاشیلپورد .
فساد اخلاق ایله ایتام ایدیلدیکی حیات سیاسییه ده متموج و آتریقهلرله مالامال کوستریلکده در .
یونانجه یی اسکندریه ده اوکرتمشدی . بولساندن سریانیجه نقل ایلدیکی آثارک مهم قسنی طبابتله
فلسفه یه هانددر . ترجملردن (خالینوس) ک اک مهم اثریلله آرسطونک (قاه غوری) سی (پورقیر) ک
(ایساغوجی) سی ، آرسطویه اسناد ایدیلن (کتاب عالم) ایله روچه عائد راتر شایان ذکر در .
[۳] بو ترجملردن بر قسنی ایوم برناتیا موزه سننده موجود در .

[۴] بونلردن یعقوب الرهاوی میلادی (۷۰۸) ، اطناسیوس بلد ایسه (۶۸۷) ویا (۶۸۸)
تاریخنده وفات ایتمشلردر .

و فلسفه سیله تماسه بولونمش، علمی و فلسفی برچوق آثار قدیمه یی لسانلرینه ترجمه ایتمش، یونانیلرک فلسفه اصول، عنعنه سنی آلهرق بو دأره داخلنده فلسفه دینیه عائد برچوق مهم کتابلر یازمشلردی. اسقولا-تیک فلسفه نك اشکالی بونلرک آلیله وجود بولمش، منطق صنعتی سریانی مکتبلر نده مظهر انکشاف اولمشدی. کورولبورکه اسلامک ظهوری هنکامنده یونان فلسفه سنک روحی، عنعنه و اصولی قدیم یونان و اسکندریه فیلسوفلرینک اثرلریله عرب طائفه مجاور اولان برخطه یه انتقال ایده رک (رها)، (فلسرین) کی بلده لردم انکشاف ایتدکن صوکر، (چندی شاپور) -ه یرلشمشدی. سریانجه به نقل ایدیلن بوفلسفه نك ممثللری ده (نسطوریلر) لرله (یعقوبی) لردی. دیگر طرفدن . اسکندریه ده، اسکی علوم و فلسفه نك صوکر شعله لری یهودیلر واسطه سیله یاشاتیلوردی.

کرک نسطوری و یعقوبیلر و کرک یهودیلر توحید الوهیت ده مسلمانلرله متحد بولونیورلردی. حضرت محمد، یهود و نصاریه قارشلی دائما مجامله کارانه طاورانمش، کندیلرینه لسان قرانله اهل کتاب دنیلمشدی. بو تاقی اسلاملری عرفداشلی اولان مشرکاردن زیاده خرسیتیان و یهودیلرله تقریب ایدن بر عامل ایدی. بوندن باشقه هم نسطوریلر، هم ده یهودیلر استانبولک متعصب و ارتودوکس ایمپراطورلری طرفندن شدتلی مظالمه معروض براقلمش اولدقلرندن بونلرله اسلامله صوقولمق، حمایه لرینه مظهر اولمق ایستیورلردی. ایشته بوکی اسباب سائقه سیله اسلاملر داها امویلر دورندن اعتباراً یهودی و نسطوری عالم و طیبیلرله تماسه کلشلردی. بو تماس امویلر دورنده ایکی نتیجه تولید ایلشدر: نسطوریلرله یهودیلر حرث و عرفانلری سایه سننده اسلاملر آره سننده بر موقع قازانمق، باشلامش، بوکا مقابل اسلاملر ده علوم عقایه یه قارشلی درین و صمیمی بر انجذاب اویانمشدر.

نسطوریلر، بالآخره بغداد سرایلر نده احراز ایده چکری موقعلری هنوز قازانمیش اولدقلری زمانلر ده، اسلاملر اسکندریه مکتبک صوکر ممثللریله تماس ایتمشلردی بو تماس نتیجه سننده اسکندریه لی (یحیی النحوی) نك ایکی تلیدی علوم یونانیه یه عائد بعضی اثرلری عربجه به ترجمه ایلشلردی. دیمک که اسلاملر عراق سریانیلرندن اول اسکندریه ممثللری واسطه سیله علوم قدیمه ایله تماسه کلشلردی. اسکندریه نك صوکر ممثللریله تماس ایدن اسلاملر، جمعیتک یو کسک صنفنه منسوب کزیده لردی. بو کزیده لرک باشنده قریشلردن رقیب ایکی عائله نك ایکی ممتاز نجلی بولونیورلردی. بونلردن بری (نجی امیه) خاندانک مؤسسسی برنجی (معاویه) نك حقیقی (خالد بن یزید) دیگر کی ده (علی بن ابی طالب) ک

حفیدی (محمدالباق) کاوغلی (جعفر صادق) دد. توارث ایندیکی تحت سلطنتک اختیار (سروان) ک
 نیجه حرصه کچدیکنی کورن خالد، علمی تدقیقانه آتیلمش، اسکندریه نك صوکه عالمیرنی
 جلب ایدهرک یونان قدیم آثارعلمیه سندن بعضیلرینی عربجه به ترجمه ایتدیرمشدی. مترجملر
 آره سنده (ماریانوس Marianus)، اسکندریه لی (استفان) اسملری علم تاریخنده بر موقع
 مخصوص اشغال ایدرلر [۱].

نبی هاشمک موقع اقتداری قاچبردیغنی کورن (جعفر صادق) نه عینی صورته حیاتی
 علمه حصر ایتمش، مختلف موضوعلره دائر برچوق اثرلر یازمشدی. فقط، کرک خالد
 وکرک جعفر، علوم قدیمه یی اسکندریه طریقله آلمش اولدقلرندن اساسی نیل بویلرنده
 قورولان هر مسمی مسله که تامل ایتمش، علوم مثبتیه بدل علوم خفیه ایله اوغراشمش لردی [۲].
 امویلر دورنده کتب قدیمه یی عربجه به ترجمه ایدن (ماریانوس) له (استفان) دن باشقه
 (اهرون القس)، (جاسیوس) و (ماسرجویه) ناملرنده اوچ ذاتکده بو وظیفه ایله مشغول
 اولدقلرینی بیلوروز. مورخ (محمد بن اسحق) کافاده سنه کوره (اهرون القس) شرقی روم
 ایمپراطوری (هراقلیوس) دورنده اسکندریه ده تحصیل ایتمش بر طیب اولوب سربا نیجه
 (کناش) نامی آلتنده بر اثر طی یازمشدی.

(سروان بن الحکم) دوری اطبا سندن (ماسرجویه) ایسه دیناموسوی اولقله برابر
 نسلاً سربانی ایدی. بعض علاوه لرله (اهرون القس) ک کناشنی عربجه به ترجمه ایتمش
 بالاخره منقی خلیفه (عمر بن عبدالعزیز) شام کتبخانه سنده محفوظ اولان بو اثری تعمیم ایلشدر.
 امویلرک ده اش وزیر (حجاج بن یوسف الثقفی) نك سراینده ده (تایسیا-وق
 Tayaduk) و (تهئودون Theodon) اسملرنده ایکی طیب بولوندیغنی خیر ویریلکده در.

[۱] راهب (ماریانوس) ک لاتنجه مؤلفانده (آدفر Adfer) اسمیله بحث ایدیلن (ابن ابجر) ک
 شاکردی اولسی محتدلر. (عبدالمک بن ابجر الکنانی)، عمرو بن العاصک مصری استیلاسی هنکامنده
 (یحیی انحوی) نك تلیدلری آره سنده اسکندریه مکتبک صوکه نمثلی بولونیوردی. کنج ماریانوس،
 هر مسمی فلسفه سنده متبحر اولان (ابن ابجر) دن بوعلملری اوکرتمش، استادینک اسلام دینی
 قبولندن صوکره قدسده بر مناسیره چکیلمش، بالاخره (خالد) ک دعوتیه شامه کیتمشدر.
 (ماریانوس) ک اثرلرندن بعضیلری. (روبر کاسترانسی Robert Castrensis) طرفندن میلادی
 ۱۱۸۲ تاریخنده لاتینجه به ترجمه ایدیلشدر.

[۲] علوم خفیه، روحانیت کواکب، اسرار اعداد، خواص موجودات، اوضاع فلکیه نك
 عالم عناصرده مؤثریتی کبی برطاقم موهومه لرله اسناد ایدن خرافه لردر. بولردن نجوم، خواص اعداد
 سیمیا، جفر و الکیمیا کبی ترهات دوغمشدر.

خلاصه علم وفلسفه نقطه نظرندہ امویار دوری ایکی صفحه عرض ایتمکده در . بدایتده خلافتی آلدہ ایتمک ایچون بوغوشان رقیب ایکی عالمانه تک منکوب ایکی اولادی ، خالد اموی ایله جعفر علوی علومه قارشلی درین بر انجذاب دویمش ، الکیمیا وجهفک اسرار آلود وادیلرندہ طولاشوب طورمشلردر . فقط علوم خفیه ساحهسندہ آچیلان بوجریان نتیجهده (جابر بن حیان) کی برداهی تیشدیرمشدر .

ایکنجی صفحهده جریان داها متواضع فقط داها مثبت بر شکل آلمش ، (عمر بن عبدالعزیز) کی اتقاسیله مشهور برخلیفه بیله بوجریانه بیکانه قالمادش ، (امرون) ک سریانی لسانیله یازمش اولدینی (کناش) ک عربجه ترجمه سی تعمیم ایتمک لزومی دویمشدر . فقط امویار دورنده باشلایان ایکنجی جریانک سیری پک ابتدائی برحاله قالمشدی . بونک لایقيله انکشاف ایدہ بیلمه سی ایچون داها یاریم عصرمرورینه ، مسلمان عالمنک چول حیات وتلقیاتندن بر دللو آریله میان امویلرک ربه حاکمیتدن قورتولمسه متوقفدی . دو قوزنجی عصر میلادی بی تاریخ بشریتک اک فیاض دوره سی کوستره چک اولان مساعی علمیه تک خیربخش ترقیسی کوره بیلمک ایچون ، اسلام سلطه سنک فکری داها مدنی محیطلرده انکشاف ایتمش ، چول حیات وتلقیاتندن قورتولمشن اللره کجه سنه وابسته بولونیوردی .

ایکنجی عصر هجری نصف اولنده (ابا مسام) ک خراسانده آچدینی سیاه سنجاچ بو انقلابی تأمین ایتمش اولدی . قانلی بره - ورتندہ باشلایان انقلاب بش آتی سنه کچمه دن فیضلی نمره سی کوسترمک باشلادی . امویار دورنده (بصره) ده کندی کندینه تشکل ایتمش اولان (حسن بصری) مکتبی اطرافنده دوغان مذهبی مناقشه لر ، فکری منطق منظره ایجه لککریله الفت ایتمش ، مابعدالطبیعیانه دائر مجادله لر دماغلری خارجدن کله چک فلسفی فکری احاطه ایدہ بیله چک برحاله کتیرمشدی .

اسیاساً (ابا مسام) انقلابنک مولودی اولان حکومت ، برقاچ عصر دنبری یونان - اسکندریه فلسفه سنه ملجأ اولان مزویونامیاده تشکل ایتمشدی . (منصور دوانق) تک متین ودهیانه اداره سیله انقلاب - صا - رصینتیلری سکون بولور بولاز ، پک طبیعی اوله رق فعالیت فکریه انکشاف ایتمک باشلامشدی .

یدنجی عصر میلادی نهایتلرینه دوغرو (جنیدشاپور) مدرسه سی ریاستده بولونان سریانی عالمنندن (جورجیس بن بختیشوع) ، خلیفه منصور طرفندن بغداده جلب

ایدیلنجه ، اسکندریه نه توبلاتونیزمنک فیاض وارنی اولان بو مکتبک قدرتی سلطه سی منور مسلمان کنجلینی نفوذی آلتنه آلمده کچ قلمادی .

منصور دورنده [۱۳۶ هـ - ۱۵۸ هـ] آنسیقلوبدیک ماهیتده شموللی بر ترجمه فعالیتی باشلادی . بدایتده سریانی و ایرانی لسانلردن وقوع اولان ترجمه فعالیتی ، تدریجاً یونانی ، عبرانی و هندی مؤلفاتی ده حوزهنی داخله آلدی . ایلك جمله ده بوتون بو لسانلردن کایشی کوزل برچوق کتابلر عربجه به نقل اولوندی .

ایلك زمانلرده یونان فلسفه سی تامایله قاورانیله مامشدی . بو حال پک طبیعی ایدی . چونکه مختلف یوللردن کان و مختلف لسانلردن نقل اولونان مکتب فلسفی لری هنوز علمی برماهیت اکتساب ایدمه مش اولان بر لسانله فلسفه ایله مألوف اولیان دماغلره بیرلشد . بره بیلمک متعسر دی . « آرسطو » نک ایجه آکلاشیله رق پایلمش مکمل ترجمه لری کوره بیلمک ایچون دردنجی عصر هجری اوائلنی یعنی (فارابی) دورنی بکلمک ایجاب ایدیوردی . کرچه اوزمانه قدر سریانیلر آره سنده یونان فلسفه سنک تدریساتی دوام ایتشدی . فقط بو تدریساتده یونان فلسفه سنده کی یوکسک فلاسک دورک بویوک اثرلری اھال ایدیلش ویا تامایله آکلاشیله مامشدی . سریانیلر ، آنجق انحطاط دورلرنک ایکنجی درجه ده کی اسقولاستیک اثرلره مشعول اولملردی .

عباسیلر دورنده یعنی ترجمه فعالیتی انکشاف ایتدیکی زمانلرده بیله علمی و فلسفی اثرلر اولو سریانیجه به و صوکره عربجه به نقل اولونملردی . بو سیدن اسلام متفکرلری یونانی اثرلره ، بونلر آنجق سریانی کسوه سنه بوروندکن صوکره واقف اوله بیلدورلردی . (مأمون) دورنده تشکل ایدن (حنین) مکتبی مترجملری هب بو صورتله حرکت ایتش ، فلسفه مشائییه غاند مؤلفاتی اولو سریانیجه به وبالاً خرده سریانیجه دن عربجه به نقل و ترجمه ایشلردر .

عباسیلر دورنده علوم و فلسفه قدیمی یونانی ویا سریانی لسانلردن عربجه به نقل ایدن مترجملری درجه اعتباریله ایکی صنفه آیرمق قابلدور . برنجی صنف مترجملرک باشنده (حنین بن اسحق عبادی) بی ذکر ایتک ایجاب ایدر . کرچه (منصور دوانقی) نک جنیدیشاپودن جلب ایتدیکی (جورجیس) ایله اوغلی (بختیشوع) و بونک اوغلی (جبریل) ده علوم و فلسفه نک بغدادده انتشارینه خادم اولملردر . فقط بونلردن یالکز (جورجیس) ترجمه ایله اشتغال ایتشدر .

اسکی عرب مؤلفاتده (شیخ المترجمین) عنوانیه یاد ایدیلن (حنین) هجری ۱۹۴ تاریخنده دوغمشدی . نسطوریلردن برصرافک اوغلی اولان بوذات ، یونانجهیی و فلسفه قدیمهیی اسکندریهده تحصیل ایتمش ، بغداده عودتنده (مأمون) طرفندن معینه ترفیق ایدیلن (هجاج بن مطر) ، (ابن البریق) و بیت الحکمه ناظری (سلم) له برابر کتب قدیمه نك ترجمه سنه مأمور اولمشدی .

(حنین) ك (داود) و (اسحق) اسمنده کی ایکی اوغلی ده پدولرندن صوکره ترجمه ایله اشتغال ایتشلردر . بولردن (داود) بالخاصه ارسطونك اثرلرینی ترجمه ایتمله شهرت قازانمشدر . (اسحق) ك ترجمه لری ایسه صحت و وثوق اعتباریه اونجهی عصر میلادی ده بویوک بر موقع قازانمشدر . (حنین) ك همشیره زاده سی (حیش اعسم دمشق) ده (المتوکل) دورینك بویوک مترجم لری صرهنه چقمه شدر . فلسفه ده کی کنیش وقوفی ، درین تبی ایله معروف اولان (قسطنین لوقا) ده بویوک مترجم لردن معدود ایدی . طائلی افاده سی ، پارلاق قریحه سیله ترجمه ایتدیکی کتابلری هرکسه او قوتدیریوردی . مع مافیه ، بویوک مترجم لیسته سنه (ماسرجویه) ، (کرخی) و (ثابت) اسملرینی ده علاوه ایتک ایجاب ایدر . (ماسرجویه) طائله سندن بویوک (ماسرجویه) ایله اوغلی (عیسی) هم ترجمه وهم تألیف ایله شهرت قازانمش ، (کرخی) طائله سندن ده (شهیدی کرخی) ایله اوغلی یتشمشدر . حران صابیلرندن اولان (ثابت بن قره) ایسه مترجمك ده اولدینی قدر فلسفه ده ده بویوک بر موقع قازانمشدر . اوغلی (سنان) ایله حقیقی (ثابت بن سنان) ده هر ایکی خصوصده پدولرینه نك قیمتی برر پیرو اولمشلردر .

برنجی درجه ده کی بوشخصیتلردن صوکره مترجم لیسته سنه اها برچوق اسملر علاوه سی ایجاب ایتکده در . (ابن ابی اصیبعه) ، کتب یونانیه نك ترجمه سیله مشغول اولانلرک مقدارینی اوتوزه قدر چیقارمشدر . (ابن الندیم) فهرستده ایسه بو عدد داها زیاده به بالغ اولمده در .

عباسیلر دورنده انکشاف ایدن ترجمه فعالیتی با نایجه شو اوچ صفحه تکاملی عرض ایتکده در :

- ۱ . — جندی شاپور مدرسه سی موقعی بغداده بر افرق تدریجاً سونیور ، (بنحیدشوع طائله سیله (سرایون) و (مهزونه) کبی بویوک ومهم شخصیتلر بغداده کلپورلر .
- ۲ . — آثار قدیمه نك حملی بر فعالیتله ترجمه لرینه دوام ایدیلپوره بو خصوصده بالکنز

مؤلفات یونانیه دکل، ایرانه، هنده، کلدانییه و قبطیزه طند کتابلرکده ترجمه اولونیور .

۳ . — ترجمه فعالیتک نتیجه سی اوله رق بالذات اسلام کنجلی ایچنده علم و فلسفه ده،

پک ممتاز شخصیتلر بتیشور .

شایان دقتدرکه بودورده ترجمه اولونان آثار منحصر علمی و فلسفی در . یونان قدیم، ادب استک اشعار و داستانلرینه، یونانی اسطوره لره قارشی تامیله بیگانه قالمشدر . بوکامقابل یونان فیلسوفلرندن طانیلمایان شخصیتلر برقاچ ذاته منحصر قالمشدر . باشده ارسطو اولمق اوزره، افلاطون، فیثاغورث، دهموقریت کی فیلسوفلر، اولدجه تدقیق ایدیلشدرده . فقط بو فیلسوفلرک مسالکلی حقیقه کی معلوماتی اسکندریه طریقی و سریانیلر واسطه سیله . آلمش اولدقلرندن، مختلف فیلسوفلرک نظریه و فکری ای اکثر نقاطده قاریشدر برمش . بونلرک هپسنده برنوع نوبلاتونیزم کورمشلردر .

ایشته اوچونجی عصر هجری ده متکلمین سیستمی خیربالامق صورتیله سخنیه آیلان . متفکرلر، ترجمه فعالیتک دوغوردینی بویکی جریانی تمیل ایدیورلردی . فلاسفه اسمعی آلمق صورتیله متکلمین دن آریلان بوجریان پرورلری، سریانیلرجه برکل کی تاقی ایدیلن . یونان عنعنه فلسفه سنک حقیقی معابقلرندن باشقه برشی دکلردی . یالکز بونلر دیکر بوتون دیندار فیلسوفلر کی قطنی برماهیق حائر عد ایتدکاری (فلسفه) ایله (دین) . (عام) ایله (ایمان) آره سنده بروفاق کوریورلری .

حالبوکه یونان فلسفه سی حقیقت حالده اولدجه قاریشیق برینغین افکاری محتوی بولونیوردی . وهله اولی ده بوقاریشیق نظریه لری اسلام الهیاتی ایله توفیق مشکل برشیدی . ایشته اسلام فیلسوفلری نامعی آلان متفکرلر، باشلیجه خصوصیتلری بو متکلم ازاله سنده کوسترمش، حقیقت تاقی ایتدکاری یونان فلسفه سیله اسلام عقیده سی ائتلاف ایتدیرمه ک . چالیشمشلردر .

ایلك اسلام فیلسوفلری نظارنده فلسفه تک بر سیستمی . یالکز بیکارجه صفحه . ومنظره سی واردی . بوضه لر، اک مثبت اخباریلکدن تصوفک اک مفرط شکلرینه قدر احتوا ایدیوردی . حقیقی فیلسوف مختلف صفحه لر آره سنده کی آهنگ وحدتی اک آبی . آکلایه بیان کیمسه ایدی . بویله بر آکلایش ایسه آنجق (آرسطو) ده واردی . بوسبیدن . اسلام فیلسوفلری (آرسطو) یه اقتدا ایتمشلردر .

آرسطویی امام آنخا ایدن اسلام فیلسوفلرینک شعاری، عام و معارفده (نظر و برهان) اثبات صانع خصوصنده ایسه (امکان) طریقی تعقیب ایتمکدی .

کرچه متکلمین ده نظر و برهان منهجی تعقیب ایتدکاری ادا ایدیورلردی . فقط فلسفه قدیمه عنعنه سنه پیرو اولانلر برهان یقینی منهجی آنجق کندیلری طرفندن تعقیب ایتدیلرکئی ، متکلمینک الزام ایلدیکی برهان ایسه برهان جدلی اولدیغی ایلری سورهرک حق و حقیقت طرفدارلغی کندیلرینه حصر ایدیورلردی .

فلاسفه نك بو ادعای پك ده حتمز دکلدی . چونکه متکلمین ایچون حقایق امورده اطلاع برواسطه فلاسفه ایچون بالعکس بر غایه ایدی . معین عقیده لری تشویشادن محافظه ، او عقیده لره مخالف اولانلرک فکر واستدلالری چور و تمک ، تلیسلری اظهاریک کی اندیشه فلاسفه ده یوقدی .

مترجم کتابلردن ملهم اولانلر نه سلفیه نك تعقیب ایتدیکی طریق قرآنی ، نه ده متکلمینک الزام ایلدیکی طریق کلامی بکنمیورلری . سلفیه طریقی آنجق خلق کتله سنی ، بسیط فکری انسانلری اقناع ایدم بیله جک مقدمات خطابه دن عبارت عدا ایدیور ، طریق کلام ده ایسه مجرد جدلی بر طریق کوریورلردی . نظر لرنده منحصر آ حق و حقیقتک پرستشکاری یالکنز کندیلری اولدیغندن حقیقی اهل برهان ده آنجق کندیلری ایدی .

فلاسفه نامی آلان زمره نك بوتلیسی مشاهده لرینه مستند ایدی : متکلمین نامی آئنده طویلانلر اوزمانه قدر مختلف مذهب لره سنده کی تناقض و تعارض لری میدانه چیقارمق ، الیهات مسائله دینه اتباع ایتمک ، اصول فلسفیه نك معقولات ساحه سنده اصول دینه یه معارض اوله بیله جک علمی برقیمتی اولدیغی اثباته چالیشمق کی غایه لر تعقیب ایلدکلرندن پك طبیعی اوله رق جدل طریقی الزام ایلمش لردی . متکلمین دینی عمده طانیق لردن بوتون محاکمه لرنده بو اساس کندیلرینه حاکم بولونیورلردی . بونک ایچوندرکه بدیهیات عقلیه یه مخالف کورون نصوصک آنجق تأویلی ایله اکتفا ایدیورلردی .

خالبوکه ترجمه فعالیتک دوغوردینی یکی فرقه ، یونان فیلسوفلرینک فکر و نظر لرینی بعضی تعدیلاتله دینیات دائره سنه آلمق ، دیندن دوغان ویا ملهم اولان فکری فلسفه ساحه سنه یاقلاشدیرمق غایه سنی تعقیب ایدیورلردی . دیمک که اسلام فیلسوفلری نامی ویریلن ذوات نظر لرنده حقیقتک حقیقی منهجی آنجق اسکندریه طریقله کان عنعنوی یونان فلسفه سنی ایدی . بو تاقی ده بولونقلری ایچون یونان فلسفه سنک عنعنوی

قادر وسندن بر درلو خارجه چیقامیورلردی . بو عنعنیه او قدر صادق ، یونان فلسفه سنک حق و حقیقت اولدیغنه او درجه قانع بولونیورلردی . بونک ایچوندرکه نصوص و اقوال انبیایه آنجق تحیلی بر ماهیت ویریورلردی . حتی (فارابی) فلاسفه یی انبیایه ترجیح ایدیور . فیلسوفک امور متحققه یی ، نبی نك ایسه امور متخیله یی بیلدکلرینی سوبلیوردی . اسکندریه سوزکچندن صیران یونان فلسفه سنک سریانیلر آره سنده آلدینی شککک تمادیسندن باشقه بر ماهیت عرض ایتمه یی بو جریان نه مبادی ظهورنده نده بالآخره واصل اولدیغی دوره انکشاف و تکاملنده واسع نسبتده انتشار ایده مه مشدر . کتب مترجمه یی تعقیب ایدن ممتاز بر صنفه انحصار المشر .

شهرستانی (ابن سینا) دن اوله ، فیلسوف اسمی آلمش اولانلرک آنجق اون دو قوزه بالغ اولدقلرینی خبر ویرمکده در : الکندی ، حنین بن اسحق ، ابوالفرج ، ابو سلیمان السنجرى ، ابو سلیمان محمد المقدسی ، ثابت بن قره ، ابو تمام یوسف بن محمد النیسابوری ، ابو زید احمد بن سهل البانی ، ابو محارب حسن بن سهل ، احمد بن طیب النرخسی ، طاحه بن محمد النسیفی ، احمد بن محمد الاسفرائینی ، عیسی بن علی الوزیر ، ابو علی احمد بن مسکویه ، یحیی بن عبدی ، ابوالحسن العامری ، ابوالصبر محمد الفارابی دن عبارت اولان بو اون دو قوز داندن بر قسمی ده غیر مسلم در .

کرک بونلر و کرک بونلردن سوکره کلنلر ترجیحاً آرسطونک اسکندریه طرفیله کلن مسالکنی تعقیب ایتمشلردی . چونکه بوتون اسباب و عوامل فلسفه یه میل ایدن ذکالری منحصراً آرسطو مسلکنی ترجیح و تعقیبه سوق ایدیوردی .

اولا فلاسفه قدیمه دن ترجمه اولونان آثار آره سنده آنجق (آرسطو) نك مؤلفائی آنسیقولوبدیک ماهیتی حائز بولونیوردی . علوم و فنونه دائر هنوز هیچ برشی بیلمه یی فقط اوکریمکه آتشین بر شوق بسله یی دماغلر ایچون هر مسئله یه جواب ویرن بر معلمه باغلامق قدر طبیعی برشی اوله مزدی . آرسطونک کتابلری ایسه بو وظیفه یی مع زیاده ایفا ایده بیلوردی .

ثانیاً ترجمه اولونان آثارک اکثریتی آرسطونک مؤلفایله شارحلرینک اثرلری تشکیل ایتمدیکندن بو مسلکک احاطه سی مسالک سائریه نسبتله داها سهولتی کورونیوردی . اساساً کرک اسکندریه مکتبک ایکنجی و اوچونجی درجه ده کی ممثللری و کرک سریانی معلملری آرسطونک کتابلرینی کندی آکلایدشرینه کوره اوزون اوزادی یه شرح و ایضاح ایتمش

اولدقلرندن فلسفه فی تبعاته یکی باشلایان مسلمان کنجلری ایچون بو مسیلك داها چوق ایشلمش کایوردی .

ثالثاً آرسطو شارحلرینک ترجمه اولونان کتابلرنده بو مسیلك دیگر مسالکله مقایسه واونلره ترجیح ایدیلش بولونیوردی . اسکندریه مکتبک ایکنجی نسلی آرسطو مسیلكنه سوروکلهین جریان دیگر فلسفی مسیلكلرکده (آرسطوئالیزم) ده فناپ اولمیری احضار ایشدی .

ایشته بو اسباب سوقیله درکه اسلام عالمده آرسطونک اثرلیله مؤلفین قدیمه طرفندن بو اثرلر اوزرینه یازیلش اولان شرحلر داها چوق مظهر رغبت اولمش ، اسلام فیلسوفلری نامنی آلانلر منحصراً آرسطو مسیلكی دیه اسکندریه مکتبک ایکنجی نسلی طرفندن ایلری سورولن سیستمی قبول ایشلردر .

فی الحقیقه ایلك جملهده عربجه به ترجمه ایدیلش اولان فلسفی اثرلرک (اسکندر آفرودیس) ، (تومیسستوس) ، (آئونیوس) و (یحیی النحوی) [۱] کی ایکنجی دورک آرسطو شارحلرینه عائد مؤلفات اولدینی کورولمکده در .

اسلاملرک آرسطودن سوکره اهمیتله تبع ایتمدیکی ایکنجی فیلسوفده (افلاطون) اولمشدی . افلاطونک احاطه سی داها مشکل ، داها آز افاقیشمش ، اسکی مکتب فلسفیلرک روایتلری آره سنده داها آز حفظ ایدیلش اولان فلسفه سی ؛ ایلك زمانلرده داها آز آکلاشلمش ، داها آز جاذبه لی اولمشدر .

متعاقب دورلرده ایسه بو ایکی استاددن باشقه مسیلكلری آز چوق بربرلیله اویغون اولمان بر سورو فیلسوفلر داها تدقیق ایدیلشلردر . بونلر آره سنده نه نو - پلاتونیزم پیرولرندن (فرفوروس) ، طیب (چالینوس) ، ایرانی (مانی) ، غنوستیک (مارسیون) ، آتومیسستیک (ذیمقراطیس) اسملری ذکر اولونه بیلیر . بوتون بو فیلسوفلرک بربرلرندن آز ویا چوق فرقلی اولان مسیلكلرینک توحید و تألیفندن بر عنعنه فلسفه چیقیوردی که هیئت عمومی سی اعتباریله نه نو پلاتونیزمه بک چوق یاقلاشیوردی .

[۱] یحیی النحوی ، ظهور اسلام هنکامنده اسکندریه ده یونان فلسفه سنک صوک منلی ایدی . مصر خطه سنک (عمرو بن العاص) طرفندن فتحی هنکامنده یحیی النحوی سنک برحیات اولدینی واسکندریه کتیخانه سنک محافظه سی ایچون عمرو بن العاصه مراجعت واسترحامده بولوندینی حقنده (ابوالفرج غریغوریس) ک نقل ایتمدیکی روایت افسانه دن باشقه برشی دکدر . چونکه (یحیی النحوی) نک هجرت نبویه دن برآز زمان اول وقت ایش اولدینی معلومدر . بناء علیه کندیسینی دورفاروق ده برحیات کوسترمک برخطای تاریخیدر .

کرجہ مورخ شہر (مسعودی) کندی زمانندہ یعنی دردیجی عصر ہجری نصف اولندہ اسلاملر آرسندہ (فیثاغورث) فلسفہ سنکدہ شایع اولدیغی خبر ویرمکدہ در . فقط مسعودینک فیثاغورث فلسفہ سندن نہ ئوبلاتونیزمی آکلام قلمغز ایجاب ایدر. چونکہ عربجه یازیش اسکی فلسفہ کتابلرندہ افلاطون و فیثاغورث مسلککرینک نہ ئوبلاتونیزم ایله قاریشدیریش اولدیغی کورولمکدہ در .

اولجده اشارت ایتدیکمز وجہله فلسفۀ یونانیہ نیک اسلاملر آرسندہ نہ ئوبلاتونیزم شکندہ انتشار ایتمہ سنده ایلمک مترجملرک یعنی سریانیلرک بویوک برتأثیری اولمشدر. سریانیلر اوتہ دنبری ادبیات حکمیہ یه پک زیاده رغبت کوستریورلردی . ادبیات حکمیہ ایسنہ نہ ئوبلاتونیزمک مختلف مسلککری توحید و تالیف شکلک انتشارینه پک مساعد بولونیوردی سریانیلر آرسندہ افلاطون ، مہ ناند ، سہ کوندوس ، فیثاغورث کھی فیلسوفلرک روح فلسفیلرینی جامع و جیزلر ، امثال و حکمیات مجموعہ لری پک مقبولدی .

سریانیلرک بوتیالی اسلاملر آرسندہ کورولمکدہ در . اسلام متفکرلری طرفندن نہ ئوبلاتونیزمه بویوک بر رغبت کوستریلش اولدیغی حالده بو فلسفہ نیک استادلرندن اولان (پلوتین) نیک آرتانیمش اولماسی شایان حیرتدر . عربجه یازیش اسکی مؤلفاندہ (شیخ یونانی فلوطن) دیه قید ایدیان بر مشهور فیلسوفہ عاند بعضی اثرلرک (افلاطون) ویا (ارسطو) یه اسناد ایدیش اولسنک سببی بودر .

مسلمان متفکرلرینک ارسطویہ قارشی کوستردکاری مجلوبیت سائقہ سیله درکہ آثارینک مہ تافیریکہ عاند اقسامی پک ایرکندن یعنی ہجری ۲۲۶ تاریخہ دوغرو (ابن ناعمہ) طرفندن عربجه یه ترجمہ اولومشدر . اثر ، پک بویوک رغبتہ مظهر اولدیغندن خلیفہ (المعتصم علی اللہ) ک اوغلی (احمد) ، عرب فیلسوفی (الکندی) یی ترجمہ یی تکرار اصلیلہ تطبیق ایدرک محتاج اصلاح اولان اقسامی تصحیح ایتمکہ مأمور ایشدر .

آرسطونک اثرلری آرزوق طانیندقدن صوکرہ بو اثرلر اوزرینہ یونانی واسکندریہ لی شارحلر طرفندن یازیش اولان کتابلرده آریجه عربجه یه نقل اولومشدر . شارحلر آرسندن بالخاصہ (پورفیر) ، (اسکندر آفرودیسی) ، (تہمیستیوس) ، (ژان فیلوبون) ک اثرلری کاملاً عربجه یه ترجمہ ایدیلشلردر .

آرسطونک اک بویوک شارحلرندن صاییلان (اسکندر آفرودیسی) متفکر کنج مسلمانلر نظرندہ پک یوکسک بر موقع علمی یی حائز اولدیغندن اثرلری فاحش فیثانلرہ قایشیلوردی . مؤلفانندن یالکز ایکینک اوج بیگ آنون صایلمش اولدیغی مرویدر .

آرسطونک دیکر برشارحی اولان (تیمستیوس) ک اثرلی ده بویوک بررغبته مظهر اولدقلرندن (حنین) ، (اسحق) ؛ (ابوبشر مق) ، (یحیی بن عدی) کبی متبحر مترجملرک همتیله عربجه به نقل اولومشلردر .

(سیمپلیسیوس) طرفندن آرسطونک روح حقیقده کی اثری اوزرینه یازیلان شرحله «ماسیدون» ک عینی مؤلفک بعضی اثرلرینه یازدیغی شرحلر ، (بروقلوس) ک تهئولوژی به دائر اولان اثری ده ایلك جمله ده ترجمه اولونان قیمتدار مؤلفاتی تشکیل ایدیورلردی . کورولپورکه اسلام متفکرلری فلسفی تدقیقاته باشلادفاری زمان الک چوق (آرسطو) و (افلاطون) اسماری آرقه سنده یورومش ، بالخاصه آرسطونک اسکندریه ده باشقه بررنک آلان فلسفه سنی ایشلمکه چالشمشلردر . ایشته اسلامی مؤلفات فلسفی ده کی (مشائیه) و (اشراقیه) مکتبلرینک منشألی بودر .

مشائیه اسمی ، آرسطو مه تودی دائره سنده نظر واستدلال طریقنی تعقیب ایدنلره یوریلش اولدیغی کبی ، حقیقته ریاضت و مشاهده ایله وصول امکانی ادعاسنده بولونانلره ده (اشراقیه) دینلمشدر .

مشائیون ، کندیلرینی صمیمی وخالص آرسطو پیروی عد ایتدکاری کبی اشراقیون ده کویا افلاطونک معقلری اولیورلردی . فقط حقیقت حلاله نه مشائیه طریق تام معناسیله آرسطوسیستمی ایدی ، نه ده اشراقیه افلاطون سیستمی ایدی . هر ایکسی ده اسکندریه ده آلدقلمی شکلره یورومشلردی .

مشائیون ، کندی طریقلرینک قوه نظریه ایله استکمال و قوه نظریه نك مراتب اربعه سنده ترقی اساسنه مستند اولدیغی ادعا ایدیورلردی . قوه نظریه ایچون قبول ایتدکاری مراتب اربعه یی ده (عقل هیولی) ، (عقل بالفعل) ، (عقل بالملکه) و (عقل مستفاد) ناملریله آیرمشلردر . عقل مستفاد مرتبه سنی ، نفسک ادراک ایتدیکی نظریاتی هیچ برشی غائب اولیه جق حیثیتده مشاهده طرزنده ایضاح ایدیور ، بومرتبه نك نفس ناطقه ایچون سعادت عظمی و غایه قصوی اولدیغی سویلیورلردی .

اشراقیه طریقله کنجه اوده ، قوه عملیه ایله استکمال و قوه عملیه درجاننده ترقی عهچیی ایدی . بو درجه لرده تهذیب ظاهر ، تهذیب باطن ، نفسک شکوک و اوهامدن آزاده صور قدسیه خالصه ایله تجلیسی ، ملاحظه جمال و جلال الهی ناملریله تفریق ایدیلمکده در .

کورولیورکه اشراقیه طریقی ، حقیقی افلاطون مسلیکی دکل بلکه (نه نو پلاتونیزمی برتصوف) در . بوسیستم ده ، ظن ایدیلدیکی کبی هندی ویا ایرانی عناصر موجوددکلدر .

اولجده اشارت ایدیلدیکی وجهله اسلام فیلسوفلری دینیلن ذوات افلاطون و آرسطو فلسفه لری دیه بو ایکی فلسفه نك اسکندریه - سریانی مکتبلرنده یوغورولان شکللری آلمش اولدقلرندن حد ذاتنده بک فرقلی اولان بو ایکی فلسفه آره سنده بویوک بر مبانیت کورمه مشلدر . حتی هرابیکی طریقی بردن التزام ایدنلر اولمشدر . اشراقیه طریقی متصوفه وجودیه مسلکندن بویوک بر اعتنا ایله ایران (ابن طفیل) بیله بر برلینه مقابل وهیچ اولمسه یكدیکرندن آیری اولماسی ایجاب ایدن مشائییه و اشراقیه طریقلری آره سنده کی فرقی استعدادی بر تنوع ، قسمی بر تخصص کبی کویسترمش ، تعبیر دیکرله بو فرقی عینی رنگک آفات مختلفه سی ماهیتنده تصویر ایشدر .

دیملک که فلاسفه اسلامییه مشائییه و اشراقیه طریقلری آره سنده غایه اعتباریله بر مبانیت کورمه مش ، نفس ناطقه نك بو ایکی طریقن هر هانکی بریله معرفت علیایه واصل اوله بیله جکفی قبول ایشلدر . شو قدرکه مشائیون بو غایه یه وصول ایچون قوه نظریه ایله استکمال مه تودینی ، اشراقیون ایسه قوه عملیه یعنی مشاهده و حدس استغراقی ایله استکمال مه تودینی ترجیح ایشلدر .

مع مافییه مشائیون ده (قدرت محضه) نك یعنی (الله) ک ماده یه تأثیرینی ایضاح ایچون نه نو پلاتونیزم طرفدارلرینک دو قترینلری آلمش بر نوع (صدور Emanation) قبول ایتک صورتیله (الله) ایله (عالم) آره سته (عقول افلاک) ی قویمشلدر . فقط « ابن خلدون » کده تصریح ایتدیکی وجهله اشراقیه طریقیله حاصل اولان معرفت داها قطعی ، داها وسعتلی کورولیوردی . کرچه مشائییه طریقه کوره قوه نظریه مراتبنک دردنجیسنی تشکیل ایدن (عقل مستفاد) دن « نفسه علی سبیل المشاهده صور معلومات فیضان ایده جکبی » قبول ایدیلیور و بو اعتبارله مشائییه نك عقل مستفاد مرتبه سی اشراقیه طریقده کی قوه عملیه نك اوچونجی درجه سنه یعنی « نفسک صور قدسیه خالصه ایله تجلیسی » مرتبه سنه مشارک اولیوردی .

فقط مناظره و مباحثه طریقده وهمک غلبه و استیلاسی اولدینی جهتله « عقل مستفاددن نفسه فیضان ایدن صور معلومات شبات وهمیه دن خالی اوله میه جفی » ایلری سوروله رک اشراقیه طریقی ترجیح اولونیوردی .

چونکه اشراقیه طریقته کی قوه عملیه نك او چونجی درجه سنده یعنی نفسک تجلی ابتدیکی « صور قدسیه خالصه » ده بویه بر شبهه به احتمال ویریل یوردی. فی الحقیقه اشراقیه سیستمه کوزه بو مرتبه ده قوای حسیه نك قوه عقلیه به مستخر اوله حتی قبول ایدیش اولدیغندن آره لرنده بالطبع منازعه تحکم احتمالی قایل یوردی .

بوندن باشقه اشراقیه طریقتهک او چونجی مرتبه سنده « نفسه فیضان ایده جک اولان صور قدسیه خالصه نك » بعضاً بک فیضی و بک بول اوله بیله جکی تصور ایدیل یوردی. (غزالی) دییورکه : « تمامیه و مکمل صورتده صیقلدان اولان بر آینه قارشو سنده کی صور کثیره کاملاً او آینه ده ارتسام ایده بیله جکی کبی نفس ناطقه ده کدوراتدن درجه صافی و او ساخ تعلقات دنیو بدن صفاتی نسبتنده صور کثیره فیضاننه مستعد اولور . »

حالبوکه مشائییه طریقتهک عقل مستفاد مرتبه سی ایچون بویه بر حال تصور اولو یوردی . ینه (غزالی) دییورکه : « عقل مستفاد مرتبه سنده نفسه واقع اولان فیضان مجهوله و وصول ایچون ترتیب اولونان مبادی ایله متناسب اولور . ناصیل که آنجق بر قسمی صیقلدار اولان آینه ده محاذات کثیره دن آنجق بر قسمی ترسم ایدر . »

کورول یورکه اشراقیون ، نه ثوپلا تونیزم ده دها زیاده ایبری . کیمش ، حتی تدریجاً هیستیسیزمه میل ایدرک انسانله عقل اولک و یا (الله) ک اتحادیه مشغول اولمشلردر . فلسفه اسلامییه قایشه سی آلتنده طویلانا نلردن (لکندی) ، (فارابی) ، (ابن سینا) و (ابن رشد) مشائییه فلسفه سی ممثلی اولدقلری کبی (ابن باجه) و (ابن طفیل) ده فلسفه اشراقیه نی تمثیل ایدرلر .

مع مافییه اسلام عالمده کی فلسفی حرکته عمومی بر نظر عطف ایدیله جک اولورسه بو حرکتهک یا لکنز آرسطو و افلاطون پرور لکنسه انحصار اتمه مش ، بلکه بر چوق صفحه لر کچیرمش اولدینی کورولمکده در . بو صفحه لر آره سنده نصوصیه ، ربیبه ، ظهوریه سیستملرندن باشقه (اسپینوزا) و معاصر (وجودیه) نظریه لرینک ایزلرینی ده بولمنی قابلدلر .

بو یوک اسلام فیلسوفلرینک صوکنجیلری میلادی اون ایکنجی عصرده یا شامشلردر . میلادی اون اوچنجی عصردن اعتباراً آرتق حقیقی مشائییه منتسبی اوله رزق کیمسه کوروله مه مکده دره . بو تاریخدن صوکره . آنجق اصول کلامیه ایله اصول فلسفه نی مزج ایدن ، مسائل دینییه غاسفی محاکمه لزه اثباته چالیشان بر قاج علم کلام ممثلی یتشمشدر .

مشائییه و حتی اشراقیه مکتبلرینک اندراسنده که هم عامل اون ایکنجی عصر میلادیدن

اعتباراً انکشاف ایدن اشعری مذهبی اولمشدر [۱]. اشعری نك قوردینی مذهب آرزمان ظرفنده باشده معتزله اولق اوزره دیگر مذهبلی رغبتدن دوشورمش وتدریجاً فکری دار ومحدود برچنبر ایچنه آلمشدر. بوچنبر تشکل ایتدکن صوکره طبیعتیه فلسفهده تدریجاً نولمشدر. بوییدندرکه شرقده (ابن سینا) دن صوکره مشائیه سیستمده بونوک بر فیلسوف دها یتیشه ممشدر. کرچه متعاقب دورلرده اشعری کلامی تقویه ایچون فلاسفه نك اساسلرندن استفاده ایتک کبی بر جریان اویانمش و بو یولده یازی یازان مؤلفلر اولمشدر. فقط بو مؤلفلر آره سنده بر اورینالیته کوستره بیان شخصیت چیقما ممشدر. بالعکس بو جریان هم فلسفه نك ، همده اشعری کلامنک سبب انقراضی اولمشدر .-

مدرس

م . شمس البریه

[۱] اشعری مذهبی (صلاح الدین ایوبی) و اخلاقی زماننده مصرده ، (موحدین) دواتی دورنده آفریقا و اندلسده انکشاف ایتمش و بورالدهده تدریجاً حرکت فلسفه نی طور دیر ممشدر . موحدین خانداننک میلادی ۱۱۸۴ تازیننده جلوس ایدن اوچنجی حکمداری (المنصور ابو یوسف یعقوب) زماننده اندلسک صوک بونوک فیلسوفی اولان (ابن رشد) خپلی تضیقه معروض قالمشدر . المنصورک اوغلی زماننده ایسه (اشیلیه) لی (ابن حیب) تبعات فلسفه ایله اشتغالی یوزندن تعقیباته دوچار اولمشدر .